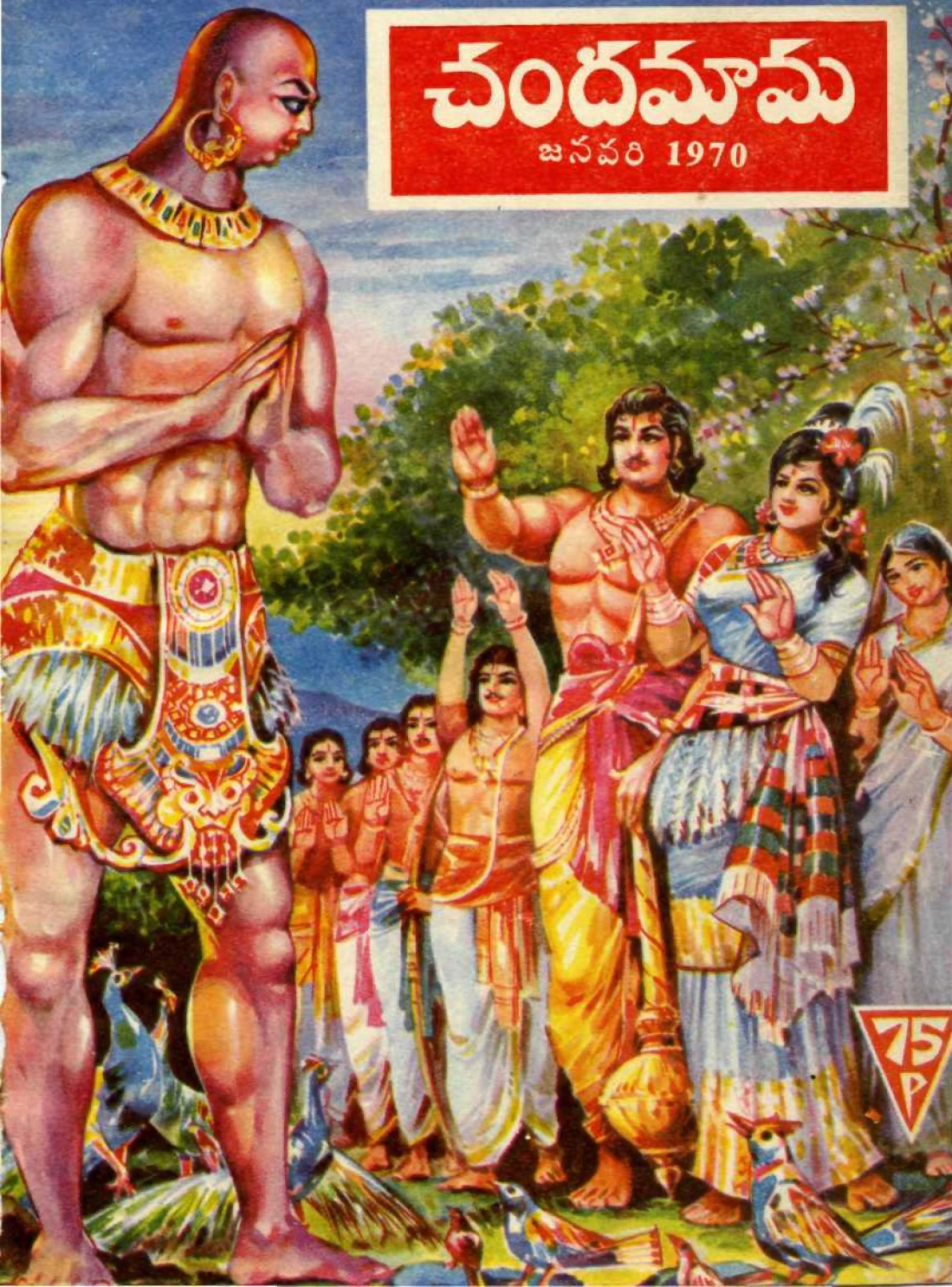

చందమామ

జనవరి 1970

For personal or Official Stationery

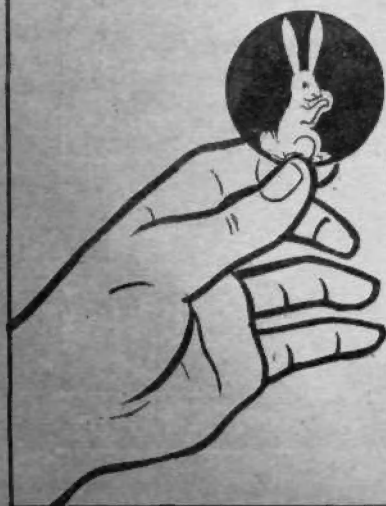
CHANDAMAMA PRESS

VADAPALANI :: MADRAS-26.

OFFERS YOU

FINEST PRINTING

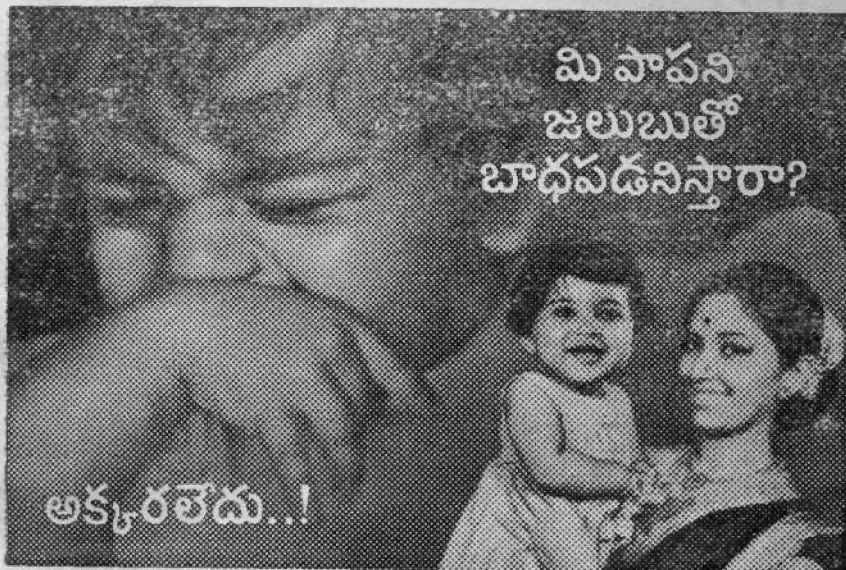
EQUIPPED WITH

**PHOTO GRAVURE
KLIMSCH CAMERA
VARIO KLISCHOGRAPH**

BLOCK MAKING

AND A HOST OF OTHERS...

మి పాపని
జలుబుతో
బాధపడనిస్తారా?

అక్కరలేదు..!

**విక్స్ వేపారబ్ జలుబు భారాన్ని వెంటనే తొలగిస్తుంది
ముక్కుదిబ్బడ పోగొడుతుంది. తేలిగ్గా ఊపిరి
తీసుకొనిస్తుంది. పాపహాయిగా, చక్కగా నిద్రపోతుంది.**

విక్స్ వేపారబ్ తో వున్న 6 గొప్పగుణం : జలుబు వాతలు
తలిగే ముక్కు, గొంతు, గుండె, పిప్పల మీద రాయుచు.

ముక్కుదిబ్బడ ఎంత తొందరగా పోయి, జలుబు
వార తగ్గి పాప ఎంత హాయిగా వుంటుందో మీ అంతట
మీరే చూడగలరు. విక్స్ వేపారబ్ ప్రత్యేకత ఏవంటే జలుబు
వాతలు తీర్చడానికి అది రెండు విధాల పనిచేస్తుంది :

1.

బయట-చర్చం మీద

2.

లోపల-ఊపిరి ద్వారా

1. బయట-చర్చం మీద : విక్స్ వేపారబ్ వెచ్చదనం
జలుబు వల్ల కలిగే వంటి నొప్పిల్ని తగ్గిస్తుంది, హాయినిస్తుంది.
2. లోపల-ఊపిరి ద్వారా : విక్స్ వేపారబ్ మందుఅవిరిగా
చూడుతుంది. ఊపిరి పీల్చినప్పుడల్లా ఈ మందుఅవిరి సంక్లృ
ప్రవేశించి, ముక్కుదిబ్బడను పోగొడుతుంది. గొంతు
బొప్పిని, గుండెల్లో బరువుని తగ్గిస్తుంది. ఈ విధంగా మీ
జలుబు వారాన్ని మాయంచేస్తుంది.

ప్రత్యేక గమనిక

బాగా గుణం కనబడ్డానికి ముక్కు మీద, గొంతు
దగ్గర విక్స్ వేపారబ్ రాయండి. గుండెమీద,
పిప్ప మీద విక్స్ వేపారబ్ వాగా దుద్దండి.
జలుబు వారం పూర్తిగా తీరేవరకు విక్స్
వేపారబ్ వాడండి.

SIC A

విక్స్ వేపారబ్-జలుబుబాధలకి ఆధునిక ఔషధం

చందమామ

ఈ సంచికలో కథలు - వింతలు - విశేషాలు

★

ఊహానుందరి 2	గర్వభంగం 33
శిథిలాలయం - 25 9	సిండ్ బాద్— 41
నిర్భయుడు 17	మహాభారతం 49
నరబలి 23	గాంధీ కథ 57
అనాకారివధువు 29	ప్రపంచపు వింతలు 61

ఇవి గాక పోలో శిర్దికల పోటీ
మొదలైన మరి ఎన్నో ఆకర్షణలు.

★

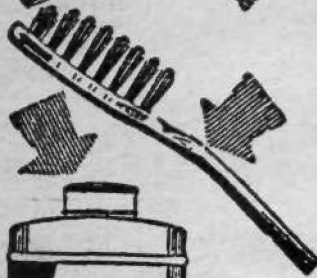
విడి ప్రతి
75 పైసలు

సంవత్సర చందా
రూ. 9/-

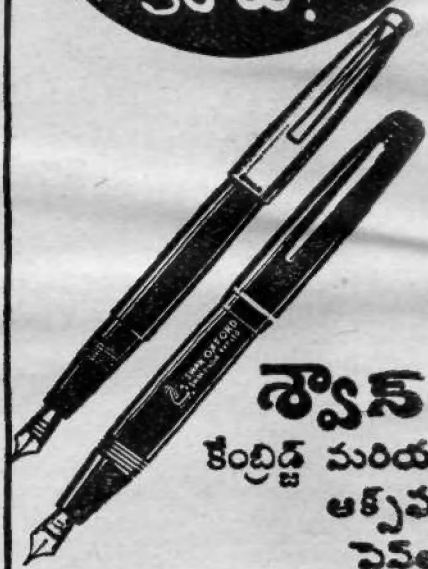
Hykan

రేమి®
పొడర్

by
THE NATIONAL TRADING CO.
 Manufacturers of
KASHMIR SNOW BEAUTY AIDS
 BOMBAY - 2. MADRAS - 32.

ప్రియమైనవి
 విద్యార్థులకు
 తలిదండ్రులకు
 కూడు!

స్వాన్

కేంద్రిష్ట మరియు
 అక్షరము
 పేన్లు

స్వాన్ సెరా

చక్కని వ్రాతకు అత్యంత
 అవశ్యకం !

స్వాన్ (ఇండియా) ప్రైవేట్

అంబేద్కర్ రోడ్, సినిమా రోడ్, కొంకణి నగర్
 ప్రాంతం: 34, 35, కల్యాణ్ నగర్, పూర్వ టౌన్-1.

పిల్లలను
ఆనందంతో
ఆరోగ్యంతో
వుంచడానికి...

బ్రిటానియా గ్లూకోజ్

మిల్క్ బిస్కట్లు

చురుకైన మీ పిల్లలకు కావల్సిన అదనపు
పోషకాన్ని కలిగించుటకు వారికి బ్రిటానియా
గ్లూకోజ్ మిల్క్ బిస్కట్లను ఇవ్వండి.
ప్రాతీప్రభాతం ఎక్కువ పోషకవంతంగా
చేయబడిన ఈ బిస్కట్లవారికి అనందాన్ని, మంచి
ఆరోగ్యాన్ని కలుగ జేస్తాయి.

బ్రిటానియా అంటే నాణ్యత

BBC-6547

FOR PRECISION IN...

Colour Printing

By Letterpress...

...Its B. N. K's., superb printing
that makes all the difference.

Its printing experience of
over 30 years is at the
back of this press superbly
equipped with modern
machineries and technicians
of highest calibre.

**B. N. K. PRESS
PRIVATE LIMITED.
CHANDAMAMA BUILDINGS,
MADRAS-26.**

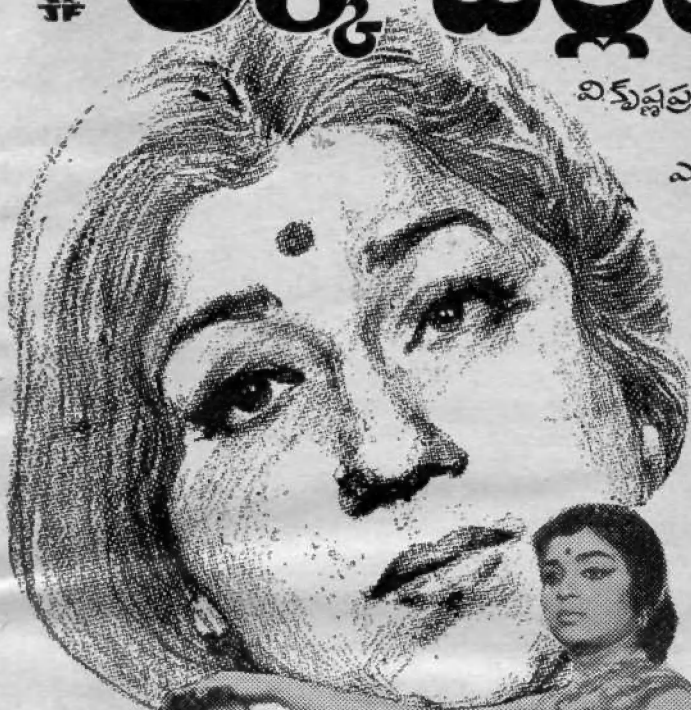

వి.బి.రాజేంద్రప్రసాద్ సమర్పించు జగపతి ఫిలింస్ వారి

అక్కా చెల్లెలు

విక్టోరియా ప్రసాద్ నిర్మాత,
B.Com.,

దర్శకత్వం:
ఎ.సంజీవి

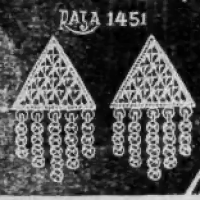

LAKSHMI మాటలు: ఆచార్య ఆశ్రయ సంస్థం కె.వి.మహదేవన్ కె.మె.యస్.ఎం.కలర్ ఫ్యాం W.I.C.A.
ఆంధ్ర-శైలం లిమిటెడ్ ఫిలింస్ బీహార్ శ్రీ ఫిలింస్

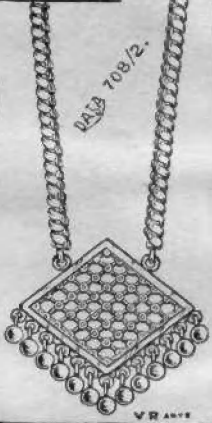
మా భాతాదరులకు, అభిమానులకు సంక్రాంతి శుభాకాంక్షలు!

రాజా

బ్రాండ్
బంగారు కవరింగ్
ఆభరణములు ధరించండి

చిరకాలంగా ప్రఖ్యాతి పొందినవి.

రాజా గోల్డు కవరింగ్ వర్క్స్

(REGD)

పోస్టు బాక్సు నెం. 38
హెడ్ అఫీసు.
మచిలీపట్నం. 1.

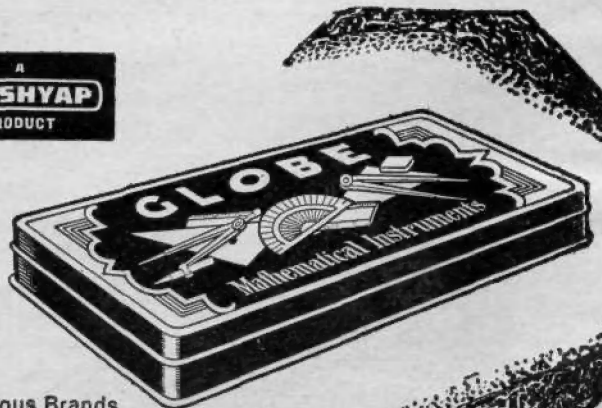
పల్నాడు: బస్ స్టాండ్ రోడ్, విజయవాడ. 2; మెయిన్ రోడ్, ఏలూరు; చిక్కడపల్లి, భూదరాబాద్. 20

Ensure Your Success

With

GLOBE

A
KASHYAP
PRODUCT

Other Famous Brands
of Geometry Boxes by KASHYAPS

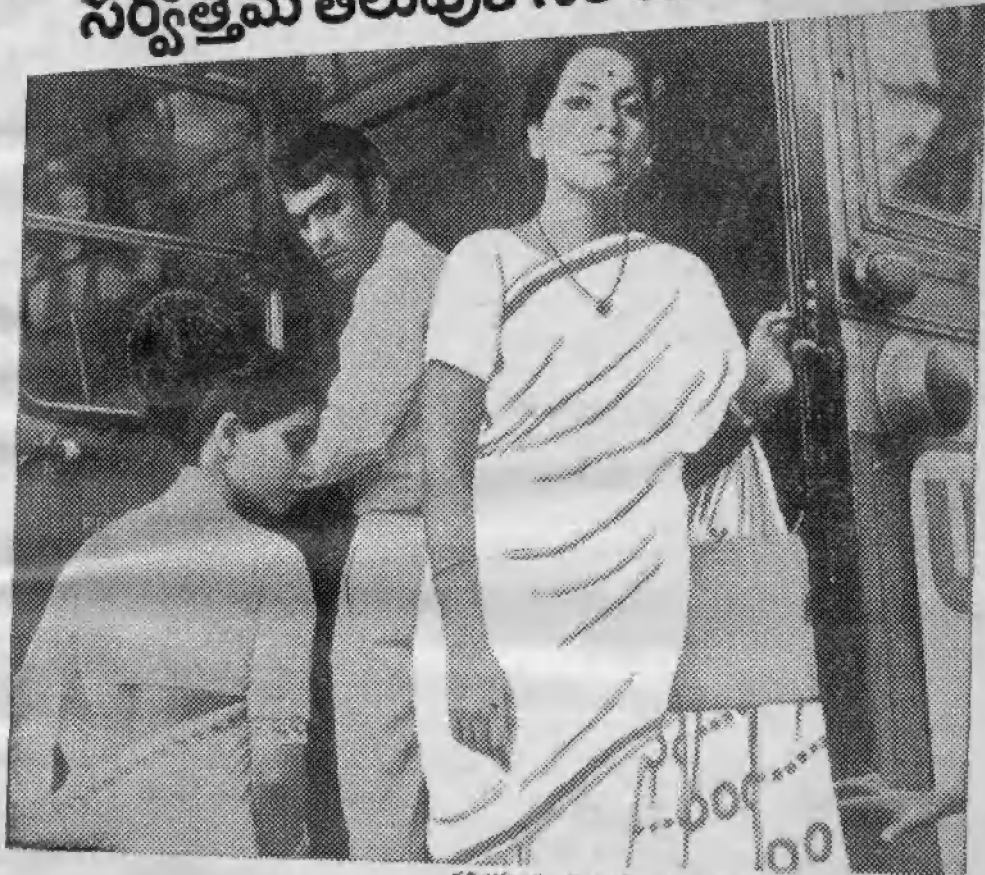
ACCURACY

DELTA, KOH-I-NOOR, HORSE

G. S. KASHYAP & SONS

Pataudi House,
Darya Ganj, Delhi-6

చూడండి, మీకే తెలుస్తుంది... సర్వోత్తమ తెలుపుకోసం టినోపాల్!

పరిశ్రమలను చూడండి. బటలను అబరు సాది జాడించినప్పుడు కొంచెము టినోపాల్ వేయండి అప్పుడు చూడండి. బటలు ఎంత తెల్లగా, కఠు మిరుమిరుగొలిపేలో ఉన్నాయో! టినోపాల్ ఎంత తెల్లగా చేస్తుంది! మీ చొక్కాలు, చీరలు, దుప్పట్లు, భువార్లు మొదలైనవి మెరుస్తూ ఉంటాయి!

దానికయే ఖర్చు? బటకు ఒక పెసా కూడ కాదు! టినోపాల్ ను కొనండి. రెగ్యులర్ ప్యాక్, మితప్రయ ప్యాక్ మరియు బార్బికి సరిపోయే పొటము—మూడు ప్యాకింగులలో లభిస్తోంది.

© టినోపాల్ ఇ.ఎల్. గె.ఎస్.ఎ. ఇ.
హిందూస్థాన్ రిఫైన్మెంట్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్.

మహాద్ గె.ఎ. రిఫైన్మెంట్, పి.ఎ. బాక్స్ 11050, పొంబాయి 20 0.ఎల్.

Shilpi SGT-1A/69 Tel

పర్మి పర్మి పర్మి

వచ్చింది న్యూట్రీన్ చెవలాయి
తేచ్చింది కమ్మని మిఠాయి

హిక్కాక్స్ మిఠాయిలను పులికాట్ స్టూరిక విండు

చెవలాయి, చెవలాయి
నాకు ఇవ్వవూ
ఇంకో మిఠాయి?

దీన్నీ చిట్ట చెవలాయి,
దీన్ను పుట్టించి
చెట్టాయి,
ఇవ్వవూ, దానికి చెట్టాలి
ఏ పక్కని టాఫీ మిఠాయి

NGM-2 TEL

న్యూట్రీన్
నో హారినే
మారు రుచులతో
తయారగుచున్నవి
న్యూట్రీన్ మిఠాయిలు

ఫిబ్రవరి
ఎడెదల!

విచిత్ర విశాదాత్మక
సింహకథ!

జి.వెంకట రెడ్డి సమర్పించు శ్రీ.డబ్ల్యు.భాస్కర్ పిక్చర్స్ వారి

సింహకథ గౌడ్వారి

ప్రొడక్షన్: దర్శకత్వం: పి. శ్రీనివాస్, నిర్మాతలు: వి. నారాయణ రెడ్డి - టీ. నాగమల్లేశు రెడ్డి

నిర్వహణ: యస్. వెంకట సుబ్బారెడ్డి, ఖజానీ: మాటలు: రాజశ్రీ, సంగీతం: పి. శివారెడ్డి

నాట్య: శంకరా: అప్పారావు పిక్చర్స్, నాటకముద్రిక: శాన్ ఆంధ్రా: శ్రీకృష్ణరాజ్ పిక్చర్స్, విజయవాడ, పోస్ట్: జయలక్ష్మి, పైజాం: డబ్ల్యు. శ్రీ పిక్చర్స్

జీర్ణ శక్తి బాగా ఉంటే, ఆకలి బాగా వేస్తుంది.
సాప ఆరోగ్యంగా ఉంటుంది.

అందాల సాపలకి

అమృతాంజన్
గ్రేప్ మిక్స్ చర్

ఇది అమృతాంజన్ లిమిటెడ్ వారి
తయారినే అని గుర్తుంచుకోండి.

FDSAGMI266TEA

పొదుపుకీ, అందానికీ

ఎల్లప్పుడూ వాడవలసినవి

AMARJOTHI FABRICS

BEDSPREADS - FURNISHINGS - FANCY TOWELS

తయారు చేయువారు :

అమర్జోతి ఫ్యాబ్రిక్స్,

పోస్టుబాక్సు నం. 22, కరూర్ (ద.భా.)

బ్రాంచిలు : బొంబాయి-ధర్మి

మద్రాసు ఏజెంట్లు :

అమర్జోతి ప్రెడర్స్,

99, గడౌన్ స్ట్రీట్, మదరాసు-1

ఫోన్ : 28438

చేందమామ

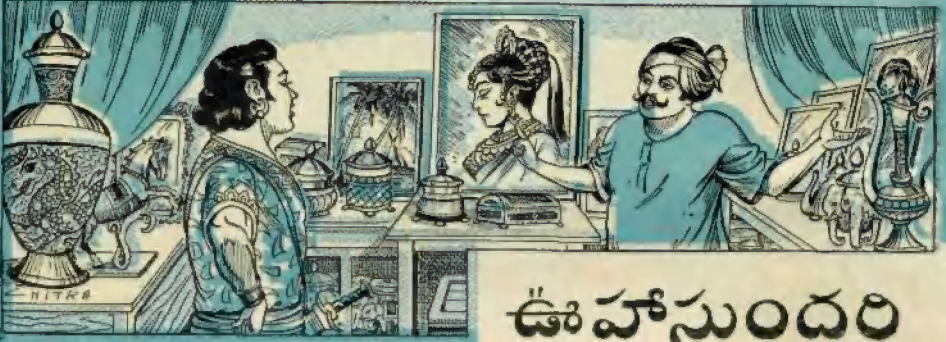
సంచాలకుడు: 'చక్ర పాణి'

ఈ నెల నుంచి "అమరవాణి" అనే శీర్షిక కింద ప్రసిద్ధమైన సంస్కృత శ్లోకాలు, తాత్పర్యసహితంగా పాఠకులకు అందిస్తున్నాము. వీటిలో గొప్ప సత్యం ఉంటుంది. అందుచేత కోరిన పాఠకులు వాటిని కంఠస్థం చేసుకోవచ్చు.

"నిర్భయుడు" [బేతాళ కథ] లో వింత మనస్తత్వంగల పాత్ర చిత్రకరించబడింది.

"అనాకారి వధువు" అన్నది హాస్యకథ.

సంపుటి 46 జనవరి '70 సంచిక 1

ఊహాసుందరి

శూరసేన నగరపు యువరాజు ప్రదీపుడు చాలా అందమైనవాడూ, బుద్ధిమంతుడూనూ. అతనిలో ఒకేలోపం ఉండేది. అదేమిటంటే, అతనికి ముక్కు మీద కోపం ఉండేది; అతి స్వల్పవిషయాలకు కూడా వ్యధచెందేవాడు.

ప్రదీపుడికి యుక్తవయసు వచ్చాక అతని కోసం చుట్టుపట్ల ఉన్న రాజకుమార్తెలందరి పటాలూ తెప్పించారు. అయితే అతనికి వారిలో ఏ ఒకరూ నచ్చలేదు. నిజానికి అతని మనసులో చాలాకాలంగా ఒక ఊహాసుందరి ఉన్నది. అలాటి కన్య దొరికేదాకా అతను పెళ్ళాడదలచలేదు.

ఏ రాజకుమార్తె చిత్తరు చూసినా ప్రదీపుడు, "నేను పెళ్ళాడదలచిన కన్య ఇలా ఉండదు." అనేవాడు. అతను అస్తమానమూ ఇదే మాట అనటం విని, విని రాజుకు విసుగెత్తిపోయి, "నీకు కావలసిన కన్యను నువ్వే వెతుక్కో," అన్నాడు.

ప్రదీపుడు కొద్దిమంది పరివారాన్ని వెంట బెట్టుకుని దూర దేశాలకు ప్రయాణ మయ్యాడు ఎన్నివందల యోజనాలో తిరిగినా అతనికి కావలసిన కన్య ఏ రాజభవనంలోనూ కనిపించలేదు. ప్రాణం విసిగి అతను తిరుగు ప్రయాణమై వస్తుండగా ఒక గ్రామంలో ఒక సంత తగిలింది. సంతలో అనేక వినోదాలూ, వింతలూ ఉండేవి. వాటిని చూసి ఆనందించటానికి ప్రదీపుడు సంతకు వెళ్ళాడు. అక్కడ ఒక దుకాణంలో ఒక చిత్తరువు కనిపించింది. దాన్ని చూస్తూనే ప్రదీపుడు స్తంభించి నిలిచిపోయాడు. ఎందుకంటే ఆ చిత్తరువులో ఉన్న స్త్రీ ముమ్మారులా అతని ఊహాసుందరే!

అతను దుకాణం వాణ్ణి, "ఈ బొమ్మ ఎవరిది? లేక ఇది ఊహాచిత్రమా?" అని అడిగాడు.

"ఇది కోటనగరపు రాజకుమార్తె చిత్రయపు. దక్షిణ దేశానికి వెళ్ళిన ఒక చిత్రకారుడు కోటసంస్థానానికి వెళ్ళి, అక్కడి రాజకుమార్తె బొమ్మ వేశాడట. అది తనకుమార్తె అంత అందంగా లేదని ఆ రాజు దాన్ని నిరాకరించాడట. బొమ్మ చక్కగా ఉన్నది; అందుకని నేనా చిత్రకారుడి దగ్గర కొన్నాను," అన్నాడు దుకాణదారు.

ప్రదీపుడు ఆ చిత్రయపును దుకాణదారు చెప్పిన ధరకు కొని, సాధ్యమైనంత శీఘ్రంగా స్వదేశానికి తిరిగి వచ్చి, చిత్రయపును తన తండ్రికి చూపి, "ఈమె దక్షిణ దేశంలోనికోటనగర రాజకుమార్తె. ఈమెను నేను పెళ్ళాడ నిశ్చయించాను. మిగతా ఏర్పాట్లు మీరు చెయ్యండి," అన్నాడు.

రాజు తన ప్రధానమంత్రితో సంప్రతించాడు. కోటనగరం చాలా దూరాన ఉన్నది. అక్కడికి దూతను పంపి, పెళ్ళికి వారిని ఒప్పించి, ఆ వార్త చ్చి చేరాక పెళ్ళికి తరలి వెళ్ళాలంటే చాలా కాలయాపన అవుతుంది. అందుచేత రాజు పురోహితుణ్ణి పంపి, రాయబారం సానుకూలమైతే, ప్రదీపుడి కత్తికి కోటరాజకుమార్తెకూ పెళ్ళి చేసి, అమెను తెచ్చేటట్టు ఏర్పాటు జరిగింది. రాజు పురోహితుడు

ప్రదీపుడి చిత్రయపును తీసుకుని కోటనగరానికి వెళ్ళాడు కోట రాజు, ఆయనకుమార్తె మంగళా కూడా పెళ్ళికి సంతోషంగా సమ్మతించారు. కత్తికి పెళ్ళి జరిగింది. కోటరాజు తన కుమార్తెను పెద్ద సారెతోనూ, పరివారంతోనూ అత్తవారింటికి సాగనంపాడు. మంగళ తన చెలికత్తెలతోనూ, భటులతోనూ అక్కడక్కడా మజిలీలు చేసుకుంటూ శూరసేననగరం చేరవచ్చింది.

ఈ లోపల ప్రదీపుడికి తన ఊహనుందరిని కళ్ళ చూడాలన్న తహతహ జాస్తిగా ఉన్నది. అతను సాధారణ దుస్తులు ధరించి

తమ నగరానికి కొద్ది దూరంలో మంగళ మజిలీ చేసిన చోటికి వెళ్ళాడు. గుడారాల మధ్యగా చెలికత్తెలు తిరుగుతున్నారు.

ప్రదీపుడు ఒక భటుణ్ణి సమీపించి, "ఏమోయ్, రాజకుమార్తె ఏ గుడారంలో ఉంటుంది? ఆమెను చూడవచ్చునా?" అని అడిగాడు.

ఆ భటుడు ఆకతాయితనానికి, "ఎందుకు చూడరాదా? అదుగో ఆ గుడారంలో నుంచి వస్తున్నదే రాజకుమార్తె మంగళాదేవి!" అని ఒక చెలికత్తెను చూపాడు.

తక్షణమే ప్రదీపుడికి పట్టరాని కోపమూ, విరక్తి వచ్చేకాయి. తనను మోసగించి,

ఎవతెనో తనకు అంట గట్టేశారు. కాని అప్పుడు తాను చేయగలది ఏమీ లేదు— తన ఊహనుందరి తనకు దక్కలేదని కుమిలి పోవటం తప్ప.

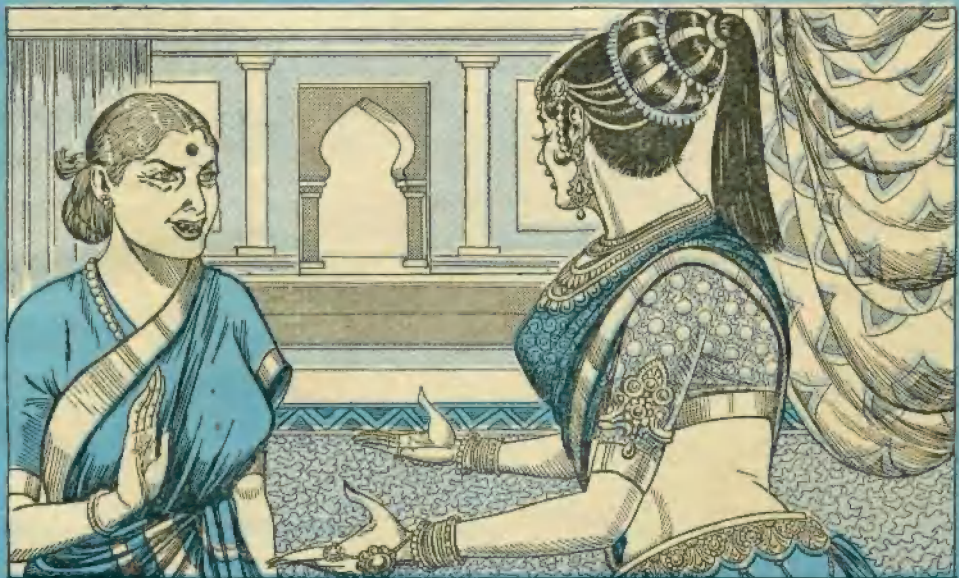
ప్రదీపుడు రాజభవనానికి తిరిగి వచ్చి, ఎలాటి పరిస్థితులలోనూ పగటి వేళ తన భార్య తన కంట పడకుండానూ, రాత్రి వేళ తన శయనమందిరం లోపల గాని, వెలపలగాని దీపాలు వెలిగించరాదని కఠినమైన ఉత్తరువులు చేశాడు.

యువరాజు ఇలాంటి ఉత్తరువులు ఎందుకు చేశాడో ఎవరికీ అర్థంకాలేదు. అయితే అతను తన భార్యను పరించి చేసుకున్నాడు గనక ఎవరూ అందోళన చెందలేదు. కాని మంగళ మటుకు చాలా అందోళన పండింది. తాను చిత్తరువులో చూసిన వాణ్ణి కాకుండా మరొక మనిషికి తనను పెళ్ళిచేశారేమో ననీ, అందుకే తన భర్త తన కంట పడకుండా ఉండటానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడేమో ననీ ఆమెకు శంక కూడా కలిగింది. అయితే, ఆమె తన భర్త కంట పడకుండా, చాటున ఉండి అతన్ని చూడగలిగింది. అంతటితో ఆమె భయం తీరి పోయిందిగాని, అశ్చర్యం అలాగే ఉండి పోయింది.

ప్రదీపుడు రాత్రిపూట కటిక చీకట్లో తన శయనమందిరం ప్రవేశించేవాడు; మంగళ మాట్లాడిస్తే ముక్తసరిగా సమాధానం ఇచ్చే వాడు. తెల్లవారుగట్ల కటిక చీకటిలోనే బయటికి వెళ్ళిపోయి మళ్ళీ రాత్రి పొద్దుపోయిన దాకా మంగళ ఉన్న చాయలకు వచ్చే వాడు కాదు.

రోజురోజూ ఇలా జరుగుతూంటే మంగళ భరించలేక పోయింది. తన భర్త ప్రవర్తనకు కారణం ఏమిటో తెలుసుకునే దాకా ఆమె మనసు ముళ్ళ మీద ఉన్నట్టు అనిపించింది. అందుచేత ఆమె తన వెంట ఉన్న మునలిదానిని నలహా అడిగింది.

"తల్లీ, నీ అందం కోసమే నిన్ను పెళ్ళి చేసుకున్నాడని ఇక్కడివాళ్ళు చాలాస్థులు చెప్పారు. అది నిజం కాదేమో మరి. నిజమైతే నీ ముఖం చూడకుండా ఉండటానికి ఇన్ని పాట్లు పడతాడా? అతను పగలల్లా గోశాల వద్ద ఉంటున్నట్టు తెలిసింది. పొర పాటున నువ్వు కనిపిస్తావని భయం కాకపోతే, యువరాజైన వాడికి రోజూ పశువుల మందల మధ్య ఏం పని? నిన్ను చూస్తే అతను ఏం చేస్తాడో తెలుసుకోవటం అవసరం. అందుకు ఒక పని చేద్దాం నువ్వు సామాన్య దుస్తులు ధరించి, అలంకరణలు లేకుండా నా వెంట రా. పశువులమంద

లుండే చోటికి పోదాం. నిన్ను చూడగానే నీ భర్త ఏం చేస్తాడో జాగ్రత్తగా గమనించు. దానితో అతని రహస్యం తెలిసిపోవచ్చు,” అన్నది ముసలిదాని.

మర్నాడు తెల్లవారుఝామున, ప్రదీపుడు శయనమందిరంలో నుంచి వెళ్ళిపోయాక, రాజభవనం ఇంకా మాటుమణిగి ఉండగానే, మంగళ ఒక పాత చీర కట్టుకుని, ఆభరణాలు పెట్టుకోకుండా, తల అయినా దువ్వకోకుండా, తన దాని వెంట రాజుగారి గోశాల లాన్న చోటికి బయలుదేరి వెళ్ళింది.

అప్పటికే ప్రదీపుడు అక్కడికి చేరాడు. ముసలిది తిన్నగా అతనున్న చోటికి వెళ్ళి,

“బాబూ, ఈ పిల్లది నా మనవరాలు. వైద్యులు ఉష్ణధారలు తాగించమన్నారు. తమ సెలవైతే—” అన్నది. ఆమె మాట పూర్తిచెయ్యలేదు. ప్రదీపుడు మంగళ కేసి కళ్ళు పెద్దవి చేసి చూస్తున్నాడు. అతని ముఖం వెలవెలాబోతున్నది. తన ఊహ సుందరి ఈ ముసలిదాని మనమరాలా! అతను తన కళ్ళను తానే నమ్మలేక పోయాడు.

“ఏం బాబూ?” అని ముసలిది మళ్ళి అడిగినదాకా రాజకుమారుడు ఈ ప్రపంచంలో లేడు.

“ఉష్ణధారలా? తాగించు, తాగించు!” అన్నాడు ప్రదీపుడు తడబడుతూ.

మంగళ ఒక అవును పాలుపితుకుతున్న చోటికి బయలుదేరి కెవ్వున అరిచింది. ఆమె కాలిలో ముల్లు గుచ్చుకున్నది.

“ఏమయింది?” అని ప్రదీపుడు అందోళన పడుతూ వచ్చాడు. తన ఊహ సుందరి కాలిలో ముల్లు విరిగిందని వినగానే అతని కళ్ళు చప్పున చెమ్మగిల్లాయి.

“నన్ను పట్టుకు నిలబడు!” అని మంగళను హెచ్చరించి, ప్రదీపుడు ఆమె కాలిలో గుచ్చుకున్న ముల్లును తానే స్వయంగా తీశాడు.

పాలు పితికేవాడి చేత మంగళ నాలుగు ధారలు నోట్లో పెండించుకుని, "వస్తాను. సెలవిప్పించండి," అన్నది ప్రదీపుడితో.

"రోజూ వస్తావుగదా? ఈ వైద్యం నలభైరోజులు చెయ్యాలంటారు," అన్నాడు ప్రదీపుడు. అతని గొంతులో అంతులేని ప్రేమ తోణికినలాడింది.

మంగళ నవ్వి, "వస్తాను," అంటూ ముసలిదాని వెంట బయలుదేరి, ఎవరూ చూడకుండా, పక్క వాకిలి కుండా రాజ భవనం ప్రవేశించింది.

ఆ రాత్రి ప్రదీపుడు పడక గదిలో గాఢాంధకారంలో నిద్రపోతూండగా మంగళ అతన్ని లేపింది.

"ఏమిటి? ఏం కావాలి?" అన్నాడతను చిరాకుగా.

"అరికాలు బాధ పెట్టుతున్నది. పొద్దున ఏదో గుచ్చుకున్నది. దాని మూలంగా పాదం వాచినట్టున్నది," అన్నది మంగళ.

చేసింది లేక ప్రదీపుడు నొకర్లను కేక పెట్టి దీపం తెమ్మన్నాడు. దీపం వచ్చింది. అతను ఆమె చూపిన పాదాన్ని చూసి, "వాపు ఉన్నట్టు లేదే!" అన్నాడు.

"వాపూ లేదు, నొప్పి లేదు. మీ ముఖం చూద్దామని దొంగ ఎత్తు వేశాను," అన్నది మంగళ నవ్వుతూ.

అప్పుడతను దీపం కాంతిలో ఆమె ముఖాన్ని తల ఎత్తి చూశాడు. తన ఊహ సుందరి! అతనికి ఆనందంతో మూర్ఛ వచ్చినంత పని అయింది.

మర్నాటినుంచీయువరాజుగారు పగలల్లా అంతఃపురం నుంచి కదిలేవాడు కాదు. అతని శయనమందిరం దీపాలతో దేదీప్య మానంగా వెలిగి పోతూండేది. దాని ముందున్న సడవలలో అడుగడుగునా దీపాలు వెలుగుతూండేవి.

యువరాజులో వచ్చిన ఈ మార్పు కూడా ఎవరికీ అర్థం కాలేదు.

ఆమోలీవారిణి

జ్ఞాతిభి ర్వంచ్యతే నైవ, చోరేణాపి ననీయతే,

దా నేన నక్షయం యాతి; విద్యారత్నం మహాధనం. 1.

విద్య పెన్నిధి వంటిది. దానిని జ్ఞాతులు వంచించి తీసుకోలేరు. దొంగలు ఎత్తుకు పోలేరు. దానం చెయ్యటం వల్ల అది తరగదు.

పుస్తకేమచ యావిద్యా పరహస్తేచ యద్ధనం

నమయేతు పరిప్రాప్తే నసా విద్యా, నత ధనం. 2.

పుస్తకాలలో మాత్రమే ఉన్న విద్యా, పరుల వద్ద ఉన్న ధనమూ నమయానికి ఉపయోగపడవు గనక ఆ విద్య విద్యకాదు, ఆ ధనమూ ధనమూ కాదు.

సుఖార్థి త్యజతే విద్యాం, విద్యార్థి త్యజతే సుఖం;

సుఖార్థినః కుతో విద్యా, కుతో విద్యార్థినః సుఖం? 3.

సుఖం కోరినవాడు విద్యను వదులుకుంటాడు, విద్యకోరినవాడు సుఖాన్ని వదులుకుంటాడు. సుఖం కోరేవాడికి విద్యా, విద్య కోరేవాడికి సుఖమూ ఎక్కడ లభిస్తుంది?

విద్యత్వంచ నృపత్వంచ నైవతుల్యం కదాచన;

స్వదేశే పూజ్యతే రాజా, విద్వాన్ సర్వత్ర పూజ్యతే. 4.

విద్యత్తూ, రాచరికమూ ఎన్నడూ పోల్చదగినవి కావు. రాజుకు దేశంలోనే గౌరవం ఉంటుంది. కాని విద్వాంసుడికి అంతటా గౌరవం ఉంటుంది.

25

[శిథిముఖిని కాళికాదేవికి బలిచేయబోయే నమయంలో, ఇభ్యులకులపెద్ద, అతడి మెడలోని కాళిమాత రూపంగల రక్షరేకు చూసి అశ్రుర్యపోయాడు. తరవాత నంగతి తెలుసుకుని, పూజారిని దేవికి బలిపెట్టమన్నాడు. కాని, పూజారి కొండ మీదికి పారిపోయాడు. ఇభ్యులు అతణ్ణి పట్టుకునేందుకు కొండ మీదికి పరిగెత్తసాగారు. తరవాత—]

తనను పట్టుకునేందుకు వచ్చే ఇభ్యులను చూసి పూజారి ఏమీ తొణకుండా శిరస్థాణంలో నుంచి ఒక పొడవైన కాళిపత్రం బయటికి తీసి, దాన్ని శిథిముఖి, విక్రమ కేసరుల కేసి ఊపుతూ నిలబడ్డాడు. విక్రమకేసరి తన దుస్తుల్లో కాళిపత్రం కోసం వెతికాడు. అది అక్కడ లేదు.

"శిథి! వాడు మన కేసి చూపుతున్న కాళిపత్రం ఏమిటో తెలుసా? దాని మీదే

శిథిలాలయానికి వెళ్ళే దారి మార్గానికి సంబంధించిన వివరాలన్నీ వున్నవి. కాళికాదేవి గుడిలో జరిగిన గొడవలో అది, నా దుస్తుల్లో నుంచి కింద పడివుంటుంది. దాన్ని ఆ దుర్మార్గుడు దొరక పుచ్చుకున్నాడు," అన్నాడు విక్రమకేసరి.

శిథిముఖి ఓ క్షణం నిస్పృహలో మునిగిపోయి, అంతలోనే తెప్పరిల్లి, "జరిగిందానికి విచారించి లాభం లేదు. ఇప్పుడు

“ఇభ్యునాయకా, మీ నలహా ఏదే చెప్పండి, వింటాం!” అన్నాడు శిఖిముఖి.
“అలంకను దూరాన వుండి చూసిన వాళ్ళున్నారు తప్ప, నా ఎరుకలో దాని మీదికి పోయి, ఆ శిథిలాలయాన్ని చూసిన వాళ్ళు మాత్రం లేరు. ఆ లంక చాలా భయంకరమైనది. కొండ చేంతాడంత పాములూ, రాక్షసి తేళ్ళూ ఆ లంక నిండా వున్నవని మా వాళ్ళు చెప్పుకుంటారు. దాని పేరే వృశ్చికలంక! ఇంతకూ మీ రాలంకకు వెళ్ళవలసిన అవసరం ఏమిటి?” అని ప్రశ్నించాడు ఇభ్యుకులపెద్ద.

ఆ శిథిలాలయం చేరటానికి వున్న ఉపాయం ఒకటే. మనం ఆ పూజారిగాణ్ణి వెన్నంటి పోవటం, వీలైతే పట్టుకోవటం,” అన్నాడు.

వీల్లిద్దరి సంభాషణా విన్న ఇభ్యుకుల కుల పెద్ద, వాళ్ళకు ధైర్యం చెబుతూ, “విచారించకండి. ఆ శిథిలాలయం వున్న లంకకు వెళ్ళ దలిస్తే, అందుకు మీకు సహాయ పడేందుకు అవసరం అయినవాళ్ళు ఒక రిద్దరు, మా జాతివాళ్ళలో వున్నారు. మా దళనాయకుడు నాంగ్ సోమ్ చిన్నతనంలో తండ్రి వెంట ఆ లంక సమీపానికి వెళ్లి వచ్చాడు. అతడు మీకు దారి చూపగలడు. కాని, నా నలహా....” అంటూ అగిపోయాడు.

ఈ ప్రశ్న చాలా సబలైనదిగా శిఖిముఖికి తోచింది. తాత విక్రమకేసరి సజీవుడేమో అన్న అనుమానంతో తాము బయలు దేరారు. ఆయన చాలా కాలం కిందటే మరణించినట్టు తెలిసిపోయింది. ఇక యిప్పుడు శిథిలాలయాన్ని చూడబోయే ప్రయత్నంలో అనవసరమైన యిక్కట్లు తెచ్చుకోవటం ఎందుకు?

శిఖిముఖి తన అభిప్రాయం విక్రమ కేసరికి చెప్పాడు. విక్రమకేసరి ఓ క్షణం ఆలోచించి, “శిఖి! మా తాతగారు చూడ దలిచి విఫలమైన ఆ శిథిలాలయాన్ని నేను చూడాలనుకుంటున్నాను. మా తాతగారు

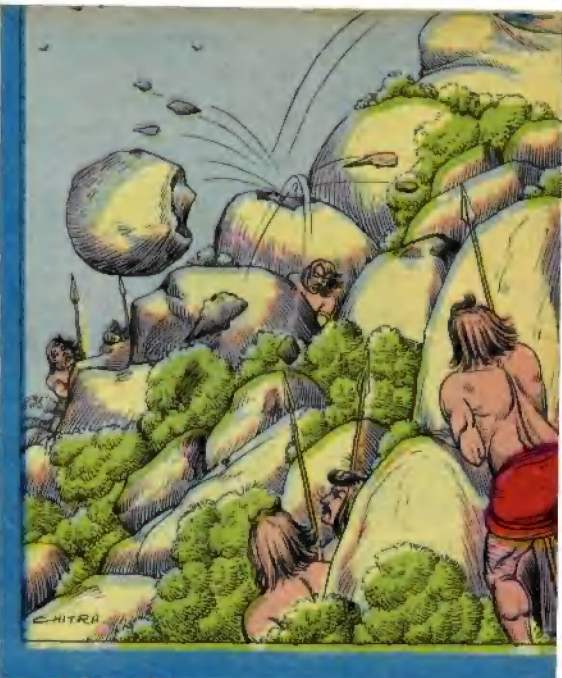
అక్కడ దొరికే ఖంగారాన్నే కాక, అపూర్వమైన శిల్ప కళాఖండాలను కూడా మారాజధానికి తేవాలనుకున్నారు. ఆ పని సాధ్యమైతే నేను చేసి, ఆయన అత్తకు శాంతి కలిగించాలని వున్నది,” అన్నాడు.

“అలా అయితే నేనూ నీ తోటివాణ్ణి. మన కిన్ని యిక్కట్లు కలిగించిన ఆ పూజారి దుర్మార్గుడి అంతం ఒకటి చూడాలి. అంతే కాక....నాగుమల్లి వాడి శిఖ తరిగి తెమ్మన్నది. అది లేకుండా నేను మళ్ళీ ఆవిడ ముఖం ఎలా చూసేదీ?” అన్నాడు శిఖిముఖి.

ఆ మాటలకు విక్రమకేసరి చిరునవ్వు నవ్వి, “అంకేం, ఆ శిథిలాలయం ఎక్కడున్నదో వెతుక్కుంటూ వెళ్ళేందుకు మన ఇద్దరికీ అవసరం అయిన కారణం, ప్రాత్యాహం కూడా వున్నది. ఆ పూజారి మనకు ఆ శిథిలాలయం దగ్గరగాని దొరకడు,” అన్నాడు.

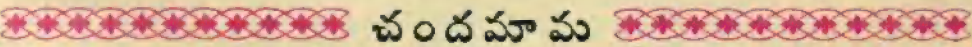
“అంత దూరం ఎందుకు, మా వాళ్ళు యిప్పుడే ఆ వెధవను పట్టుకుని కాళ్ళూ చేతులూ కట్టి మనదగ్గరకు తీసుకువస్తారు,” అన్నాడు ఇభ్యుకులపెద్ద.

కులపెద్ద మాటలుగించే లోపలే, పూజారి వెనక నుంచి నవరభేరుండం హఠాత్తుగా

ముందుకు వచ్చి, అక్కడున్న ఒక పెద్ద బండను పైకెత్తి పట్టుకుని, “ఈ భేరుండం పక్కనుండగా పూజారి దొరను ఎవరూ పట్టుకోలేరు. కావాలంటే యీ కొండనే దొర్లించేయగలను!” అంటూ కొండ ఎక్కి వస్తున్న ఇభ్యుకుల కేసి బండను విసిరాడు.

తమ మీదికి దొర్లి వస్తున్న రాతిబండను తప్పకుని ఇభ్యుకులు మరింత బిగ్గరగా అరుస్తూ కొండ ఎక్కసాగారు. పూజారి తాళపత్రాన్ని శిరస్తానంలో దాచి, తన అనుచరుల కేసి తిరిగి, “చూస్తారేం, అందరూ బండరాళ్ళను ఆ చవట వెధవల మీదికి ఒకేసారి దొర్లించి, బిలం ప్రవే

శించండి," అని కొంచెం ముందుకు వచ్చి, శిఖిముఖి వాళ్ళతో, "ప్రాణాలమీద ఆశ లేకపోతే, మీరంతా వృశ్చికలంకకు రండి! అక్కడ మహా శిథిలేశ్వరికి మిమ్మల్ని బలి పెట్టి, యీ బ్రహ్మపుత్రా లోయల్లో ఒక ఇభ్యు మహాసామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించి, చక్ర వర్తి నవుతాను," అంటూ పెద్ద గొంతుతో అరిచాడు.

"చూస్తున్నారు గదా, వాడు పట్టి వాచా లుడు! మా వాళ్ళు వాణ్ణి తప్పకుండా బంధిస్తారు," అన్నాడు ఇభ్యుకులపెద్ద.

శిఖిముఖి, విక్రమకేసరులకు మాత్రం పూజారి ఒక పట్టాన దొరుకుతాడన్న నమ్మకం

లేదు. వాళ్ళు అజిత వీరభద్రుల్ని హెచ్చ రించి త్వరత్వరగా కొండ మీదికి పోయారు. వాళ్ళు వెళ్లేసరికి అక్కడ కొందరు ఇభ్యులు నిలబడి, నీటితో నిండివున్న ఒక బిల మార్గం కేసి చూస్తున్నారు. పూజారిముతా ఆ బిలంలో ప్రవేశించి, పక్కనేవున్న చిన్న కొలనులోని నీరు అందులో ప్రవేశించేలా రాళ్ళను తొలగించారు.

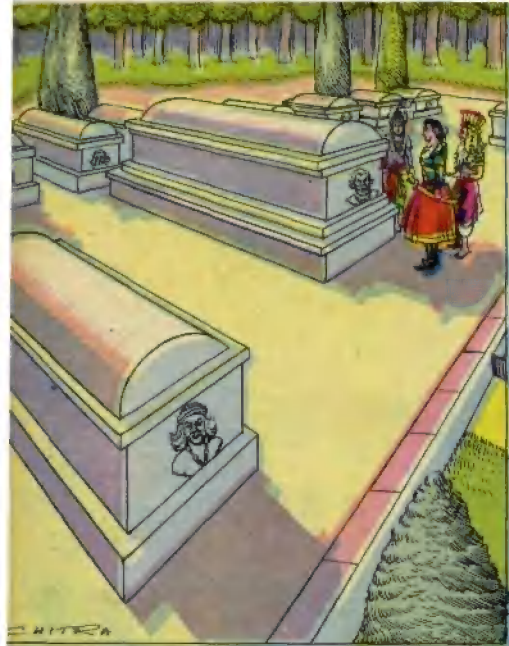
"ఏడు మహా జిత్తులమారి! పారిపోవటానికి ముందుగా మార్గం చూసుకునే మనతో అంతసేపు మాటలు పెట్టుకున్నాడు," అన్నా డొక ఇభ్యుడు.

"వాడి జిత్తుల సంగతి మీ కన్న మూకు బాగా తెలుసు. మీరు యిక్కడ కాలం వృధా చెయ్యక, కొండ మీద అన్ని వైపులకూ పోయి, వాడు తన ముతాతో ఏ బిలం నుంచి బయటపడతాడో కనిపెట్టండి. ఆ తరువాత ఒకళ్ళిద్దరు వెనక్గా అనుసరించి పోయి, వా డెళ్ళే మార్గం ఏదో మూకు వార్త పంపండి," అన్నాడు విక్రమకేసరి.

ఇభ్యులు కొండ మీద అన్ని వైపులకూ పరిగెత్తారు. శిఖిముఖి, విక్రమకేసరులు తమ అనుచరు లిద్దరితో కొండ దిగివచ్చి, అక్కడ తాము చూసిందంతా ఇభ్యుల నాయకుడికి చెప్పారు.

చందమామ

"అయితే, ప్రస్తుతానికి వాడు మన నుంచి ప్రాణాలతో పారిపోయినట్టే. శిథిలాలయం చేరబానికి వాడికి దగ్గిరవున్న తాళపత్రం సాయపడుతుంది. మరి మీ సంగతేమిటి? మీరు అక్కడికి వెళ్ళాలనే పట్టుదలలోనే వున్నారా?" అని అడిగాడు ఇభ్యుల నాయకుడు.

"ఆ దారి తెలిసిన నాంగ్ సోమ్ అనే మీ దళనాయకుణ్ణి మాకు సాయం యిస్తే, మేము తప్పక బయలుదేరి పోతాం. మాకు ఆ ఆలయంలో వున్న ధనకనకాల మీద ఎలాంటి ఆశ లేదు. ఏవైనా గొప్ప శిల్పాలు వుంటే వెంట తెచ్చేందుకు ప్రయత్నిస్తాం.

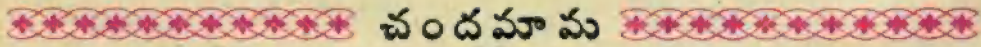

అన్నిటికన్నా మాకు ముఖ్యం, మా పూర్వ మహారాజు విక్రమకేసరి నెరవేరని కోర్కెను, నెరవేర్చి ఆయన అత్తకు శాంతి కలిగించటం," అన్నాడు శిఖిముఖి.

"ఆ మహారాజు సమాధి చూద్దురుగాని రండి. పృథ్వికలంకకు వెళ్ళబానికి అవసరం అయిన పడవలూ వాటి సంగతి తిరిగ్గా రాత్రికి మాట్లాడుకోవచ్చు," అని ఇభ్యుకుల నాయకుడు, శిఖిముఖి వాళ్ళను తన పూర్వులు సమాధి అయిన చోటుకు తీసుకుపోయాడు.

ఒక విశాలమైన ప్రాంగణంలో, ఎత్తుగా నిర్మించిన పడి పన్నెండు సమాధులు శిఖిముఖివాళ్ళు చూశారు. ప్రతి సమాధి మీదా వింత వింత ఆకారాలు గల బొమ్మలు చెక్కబడి వున్నవి. వాటిల్లో కొంచెం పెద్దదిగా వున్న ఒక సమాధి దగ్గిరకు ఇభ్యు నాయకుడు పోయి, భక్తితో నమస్కరించి, "విక్రమా! యిదే మీ తాతగారైన విక్రమ కేసరి మహారాజు సమాధి. మా ఇభ్యుశిల్పి తనకు చాతనైనంతలో ఆయన రూపం సమాధి మీద చెక్కాడు. ఆయన రూపం నీకు బాగా గుర్తున్నదా?" అని అడిగాడు.

విక్రమకేసరి సమాధిపై నున్న తన తాతగారి రూపశిల్పం కేసి కొంచెం సేపు

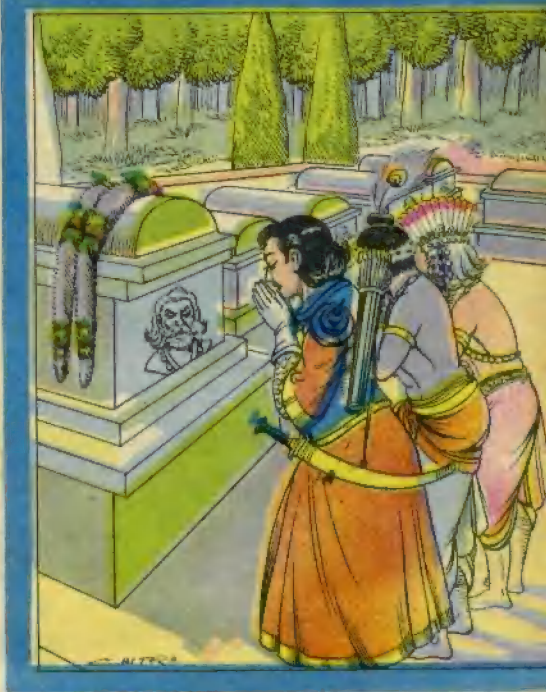

పరీక్షగా చూసి, “సందేహం లేదు, ఇందులో మా తాతగారి ముఖలక్షణాలన్నీ వున్నవి. ఆయన్ని నేను చాలా చిన్న వయసులో చూసివున్నా, ఆ ముఖం నాకు బాగా గుర్తే!” అన్నాడు.

ఇభ్యు నాయకుడు చెప్పగా ఒకడు పరుగు పరుగున పోయి, రెండు పుష్ప మాలలు తెచ్చాడు. విక్రమకేసరీ, శిఖిముఖి ఆ మాలలను సమాధి మీద వేసి నమస్కరించారు. ఆ తరవాత అందరూ తిరిగి గ్రామ మధ్యంలో వున్న చుట్టు గుడిశెకు వచ్చారు. గుడిశె దగ్గర ఎర్రగఁడు శిఖిముఖికి ఎదురై, చిన్నగా మొరుగుతూ అతడి చుట్టూ గిరికిలు కొట్టసాగింది. శిఖిముఖి దాని తలను అప్యాయంగా నిమిరాడు.

అందరూ మధ్యాహ్న భోజనాలు ముగించి మాట్లాడుకుంటూ విశ్రాంతిగా కూర్చున్న సమయంలో ఇద్దరు ఇభ్యులు వచ్చి పూజారి అయిపూ అజా లేకుండా ఎటో పోయాడని, తామూ మరి కొందరూ కొండ ప్రాంతాలనే కాక, నదీతీరాన్ని కూడా వెతికామనీ తమ కులపెద్దకు చెప్పారు.

“వాడు ఆ కొండల్లోనే ఎక్కడో ఏదో బిలా న్నొక దాన్ని ఎంచుకుని అక్కడే గబ్బిలంలా దాగి వుంటాడు. చీకటి పడితే

గాని వాడు బైటికి రాడు. కాపలా వేయండి,” అన్నాడు ఇభ్యునాయకుడు.

ఆ రాత్రి ఇభ్యునాయకుడు మరికొందరు ఇభ్యు ముఖ్యులతో సంప్రతించి, రెండు పడవలు అవసరం కాగలవని నిర్ణయించారు. అందులో ఒకటి శిఖిముఖి అతడి అనుచరులూ ప్రయాణించేందుకూ, రెండవది శిఖాలిలయంలో ఏవైనా అమూల్యవస్తువులు దొరికితే వాటిని తెచ్చేందుకూ ఉపయోగ పడగలదని తేల్చారు. పోతే ఆ రెండు పడవలకు వెనకగా మరొక పెద్ద పడవలో కొందరు ఇభ్యులను వాళ్ళకు రక్షణగా పంపగల నన్నాడు ఇభ్యునాయకుడు.

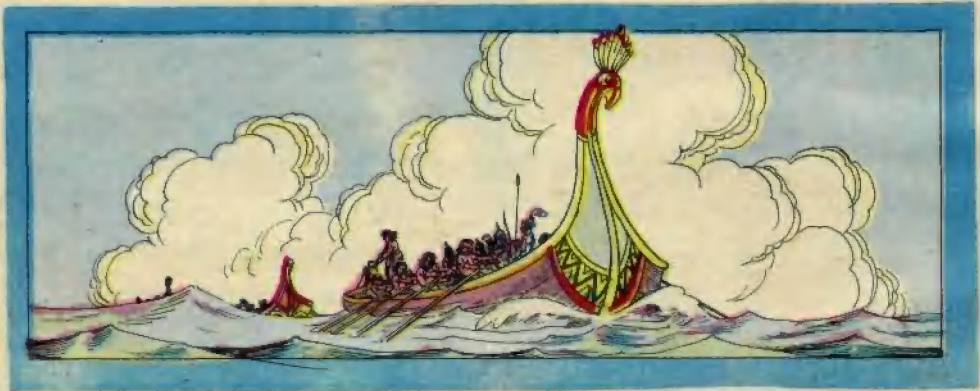
ఆ మర్నాటి ఉదయం ఇభ్యులు నదిలో వున్న పెద్ద పడవల్లో మూడింటికి కొత్తగా ఖడ్గమృగచర్మం తాపడం చేసి మధ్యాహ్నం వేళకు వాటిని ప్రయాణానికి సిద్ధం చేశారు. శిఖిముఖి, విక్రమకేసరీ, అజితుడూ ఒక పడవలోనూ, దళనాయకుడు నాంగ్ సోమ్, వీరభద్రుడూ మరొక పడవలోనూ ఎక్కారు. నాంగ్ సోమ్ వున్న పడవలో నెల రోజులకు సరిపడా ఆహారపదార్థాలు నిలవచేశారు.

నాంగ్ సోమ్ వున్న పడవ ముందు దారి చూపుతూండగా, రెండు పడవలూ నది దిగువకు బయలుదేరినై. మరొక పెద్ద పడవలో మరికొందరు ఇభ్యులు కొంచెం వెనక్కి ప్రయాణమయ్యారు. ముందు బయలుదేరిన పడవలు రెండూ నది దిగువకు రెండు మూడు కోసులు ప్రయాణం చేసింతరవాత, ఉత్తరం వైపు నుంచి వచ్చి నదిలో కలిసే ఒక పాయ వెంట ఎగువకు కొంతదూరం ప్రయాణించి, సరస్సులా

కంటిచూపు అనేంతవరకూ జలమయంగా వున్న ప్రదేశాన్ని చేరారు. వాళ్ళకు అందులో కొన్ని లంకలూ, వాటి మీద ఎత్తయిన వృక్షలూ, ఎగిరే నీటిపక్షులూ కనిపించినై.

నాంగ్ సోమ్ కు ఆ ప్రాంతమంతా బాగా పరిచయమైనదే. అతడు అనేకసార్లు మరి కొందరు తన జాతివాళ్ళతో కలిసి, చేపల వేటకు అటుకేసి వచ్చాడు. ఆ జలమయ ప్రదేశంలో పెద్దపెద్ద చేపలేకాక, భయంకరమైన వింత జలచరాలు కూడా వుండటం అతడికి తెలుసు. వృశ్చికలంక చేరేముందు, చిన్నా పెద్ద లంకలను అనేకం దాటి పోవలసి వుంది.

తెట్లు వేసి అతి జాగ్రత్తగా పడవలు నడుపుతున్నవాళ్ళకు, నీటిలో తమ చుట్టూ కదిలే పెద్దపెద్ద మొసళ్ళూ, తిమింగిలం లాటి ఆకారాలుగల కొన్ని చేపలూ కంట బడినై. అవి పడవల్ని అనుసరించి ఈదుతూ వస్తున్నవి. —(ఇంకా వుంది)

నిర్భయుడు

వినుగు చెందని విక్రమార్కుడు చెట్టు వద్దకు తిరిగివెళ్ళి, చెట్టుపై నుంచి శవాన్ని దించి భుజాన వేసుకుని, ఎప్పటిలాగే మౌనంగా శ్మశానం కేసి నడవసాగాడు. అప్పుడు శవంలోని జేతాళుడు, "రాజా, నీ దీక్ష చాలా గొప్పదే గాని, అది ఎప్పటికీ చెడకుండా అలాగే ఉంటుందనుకోకు. భయమన్నది ఏమిటో తెలియని ప్రగల్భుడు సైతం అతిస్వల్ప కారణానికి భయపడి పోయాడు. శ్రమ తెలియకుండా నీకు ప్రగల్భుడి కథ చెబుతాను విను," అంటూ ఇలా చెప్పసాగాడు:

గిరిప్రజపురంలో ఒక శ్రీమంతుడి కొడుకు ప్రగల్భుడు. బాల్యంలో కూడా అతనికి భయమంటే ఏమిటో తెలిసేది కాదు. పెద్దవాడైతే భయం అదే తెలిసి వస్తుందనుకున్నారు. కాని వాడు పెరిగి పెద్దవాడయే కొద్దీ వాడికి అపాయాలంటే మరింత నిర్లక్ష్యం

జేతాళ వధలు

ఏర్పడింది. పాద్మన లేచింది మొదలు వాడు అన్నీ సాహసాలే చేసేవాడు. అటు వంటి పనులు చెయ్యటానికి భయం లేదా అని ఎవరన్నా అడిగితే, “భయమంటే ఏమిటి?” అని ఎదురు ప్రశ్న చేసేవాడు.

ప్రగల్భుడి తల్లిదండ్రులు తమ కొడుకు గురించి చాలా భయపడేవారు. అపాయ మంటే భయంలేనివాడు ఎప్పుడన్నా అపాయానికి గురికావచ్చు. ప్రగల్భుణ్ణి గురించి ఏం చెయ్యాలో వారికి పాలుబోక, తెలిసిన వారిని సలహా అడిగేవారు.

ఒకసారి ఒక వృద్ధుడు వారితో, “మీరు మీ కుమారుణ్ణి గురించి అనవసరంగా

బెంగ పడకండి. మీ బెంగ మూలంగా వాడు మారడు. వాడికి వచ్చే అపదలను మీ బెంగ తప్పించలేదు. ఎప్పుడో వాడికి భయమంటే ఏమిటో తెలిసి వస్తుంది. ఆ తరువాత వాడు అందరిలాగే జాగ్రత్తగా మనులుకుంటాడు,” అని చెప్పాడు.

యుక్తవయస్కు డయాక ప్రగల్భుడికి దేశాటన చెయ్యా లనిపించింది. ప్రపంచంలో ఎన్నో ప్రమాదాలున్నాయి. వాటన్నిటినీ ఎదుర్కోవాలని వాడి అభిలాష. తానున్న గిరిప్రజపురంలో చేయడగిన సాహసాలన్నీ అతను అదివరకే చేశాడు. అందుచేత అతను తండ్రి అనుమతి పొంది, ఒక సేవకుణ్ణి వెంటబెట్టుకుని దేశాల మీద బయలుదేరాడు.

వాళ్ళు చాలా గ్రామాలు చూశారు. సాహసకృత్యాలు చేసే అవకాశం ఏది వచ్చినా ప్రగల్భుడు వదిలిపెట్టలేదు. అతని పేరు అన్నిచెపులా మారుమోగింది.

ఇలా దేశాటన చేస్తూ కొంత కాలానికి వారొక పెద్ద నగరం చేరారు. అది ఒక వర్తక కేంద్రమూ, పుణ్యక్షేత్రమూ కూడానూ. ప్రగల్భుడు చేరిన సమయానికి నగరమంతా యాత్రికులతోనూ, వర్తకులతోనూ కిక్కిరిసి ఉన్నది. ప్రగల్భుడికి

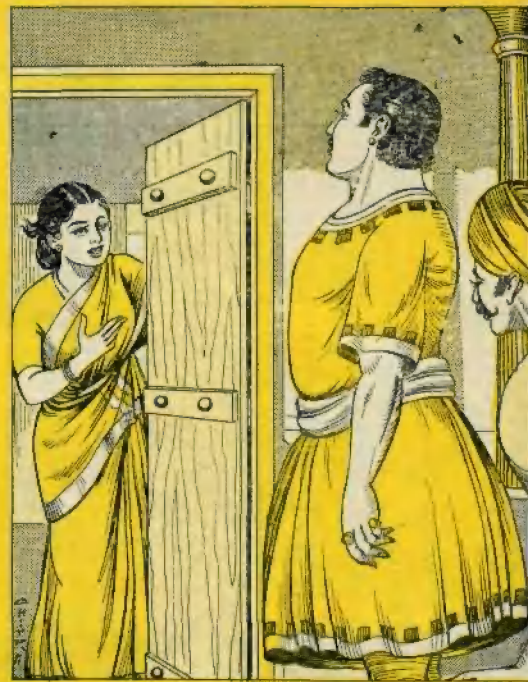
బస దొరకలేదు. నగరం చివర ఒక పెద్ద భవంతి ఉన్నదని, ఇల్లుగలవారు దానిని పాడుపెట్టి, నగరం మధ్యలో తమకు గల మరొక భవంతిలో ఉంటున్నారని తెలిసింది.

ప్రగల్భుడు నగరం మధ్యలో ఉంటున్న ఇంటికి వెళ్ళాడు. పాడుపెట్టిన ఇంటి యజమాని చనిపోయాడు. ఆయన భార్య తన కుమార్తెతో సహా ఉంటున్నది.

"అమ్మా, నే నీ ఉళ్లో కొంతకాలం ఉందామని దూరదేశం నుంచి వచ్చాను. నగరం వెలపల మీ ఇల్లు పాడుపెట్టి ఉన్నదని విన్నాను. నాలుగు రోజులపాటు నేను అందులో ఉండటానికి అనుమతించ గలరా?" అని ప్రగల్భుడు ఇల్లుగలవిడను వేడుకున్నాడు.

"నీ యిష్టం వచ్చినంతకాలం ఉండు, నాయనా. ఆ ఇంట్లో ఉండటానికి ఎవరూ ఒప్పుకోకుండా ఉన్నారు. నీకు అభ్యంతరం లేకపోతే నాకూ లేదు," అన్నది ఇల్లుగలవిడ.

వెంటనే ప్రగల్భుడు తన సేవకుణ్ణి వెంటబెట్టుకుని పాడుపడిన ఇంటికి వెళ్ళి, ఇల్లు బాగుచేయించి, ఆ రాత్రికి వంట చేయించుకుని తిని, నిశ్చింతగా పడుకుని నిద్రపోయాడు.

ఒక రాత్రివేళ ప్రగల్భుడు మేలుకున్నాడు. కప్పు నుంచి మాటలు వినపడ్డాయి : "నేను పైనుంచి పడితే ఏం చేస్తావు?"

"ఏమీ చెయ్యను. కావాలంటే నా పైనే పడు," అన్నాడు ప్రగల్భుడు.

"ఎలా పడమన్నావు? మొత్తంగా పడనా, ముక్కలు ముక్కలుగా పడనా?" అన్న ప్రశ్న మళ్ళీ వినిపించింది.

"నువు సునినునిగా రాలినా నాకేమీ అభ్యంతరం లేదు," అన్నాడు ప్రగల్భుడు.

అతను ఆ మాట అన్న మరుక్షణం ఒక కాలు దభీమని పై నుంచి పడింది. దాని తరువాత ఒక చెయ్యి, ఇంకొకకాల్, తలా,

ఇలా మనిషి శరీర భాగాలు ప్రగల్భుడి చుట్టూ రాలి పడ్డాయి.

ప్రగల్భుడు ఏ మాత్రమూ చలించకుండా, "ఈ ఆట ఇకచాలు. నీ భాగాలన్నీ కూడదీసుకుని పూర్తి అవతారంతో కనిపించి, ఈ ఇంటిని వట్టుకుని ఎందుకు వేళ్ళాడుతున్నావో, ఎందుకు జనాన్ని భయపెడుతున్నావో చెప్పు," అన్నాడు.

అతను చూస్తూండగానే శరీర భాగాలన్నీ చేరుకుని ఒక ఆకారం ప్రగల్భుడి ముందు నిలబడి, నీరసంగా ఇలా అన్నది:

"నేనీ యింటి యజమానిని. బతికున్న కాలంలో నేను అక్రమంగా ఇంకొకడి ఆస్తి

హరించాను. నేను చేసినది నీచమైన దొంగతనం. ఆ ఆస్తిని నా భార్యచేత ఆ మనిషికి ఇప్పిస్తేనేగాని నాకు ముక్తి ఉండదు. నువ్వు వెళ్ళి నా భార్యకు ఈ మాట చెప్పి నాకీ హినమైన జీవితం నుంచి త్వరగా విముక్తి కలిగించు."

ప్రగల్భుడు అలాగే చేస్తానని మాట ఇవ్వగానే దయ్యం మాయమై పోయింది.

ఇంకా తెల్లవార లేదు. అయినా ప్రగల్భుడు వెంటనే బయలుదేరి ఇంటి యజమానురాలి వద్దకు వెళ్ళాడు. అంత చీకటితో అతను రావటం చూసి, పాడు పెట్టిన ఇంట్లో అకనికేదో భయోత్పాతం కలిగిందనుకున్నది ఇంటావిడ.

అయితే ప్రగల్భుడు చెప్పినదంతా విన్నాక ఆమెకు పరమానందమయింది.

"ఆ ఇంట్లో దయ్యంగా తిరుగుతున్నది నా భర్తేనా? ఆయన చెప్పిన కుటుంబం నాకు తెలుసు. పాపం, వాళ్లు కటిక దారి ద్రవ్యంతో బాధపడుతున్నారు. వాళ్ళకు వాళ్ల ఆస్తి వెంటనే ఇచ్చేస్తాను. నువ్వు నిజంగా ఎంతో ధైర్యవంతుడివి. కనకనే నా భర్తకు విముక్తి లభించింది. నాయనా, నువ్వు ఎక్కడి నుంచి వస్తేనేం? మా కుటుంబానికి ఎంతో మేలు చేశావు. నా కూతురు

నిచ్చి పెళ్ళి చేస్తాను. నిక్షేపంగా మాతోనే ఉండిపో. మరెక్కడికీ వెళ్ళకు,” అన్నది ఆ ఇల్లాలు.

అమె కూతురు చాలా చక్కనిది; బుద్ధి
మంతురాలు. కాని ప్రగల్భుడికి సాహస
కృత్యాలు చెయ్యాలని ఉండటం చేత
అతనికి ఒకచోట నిరపది సావాలని లేదు.

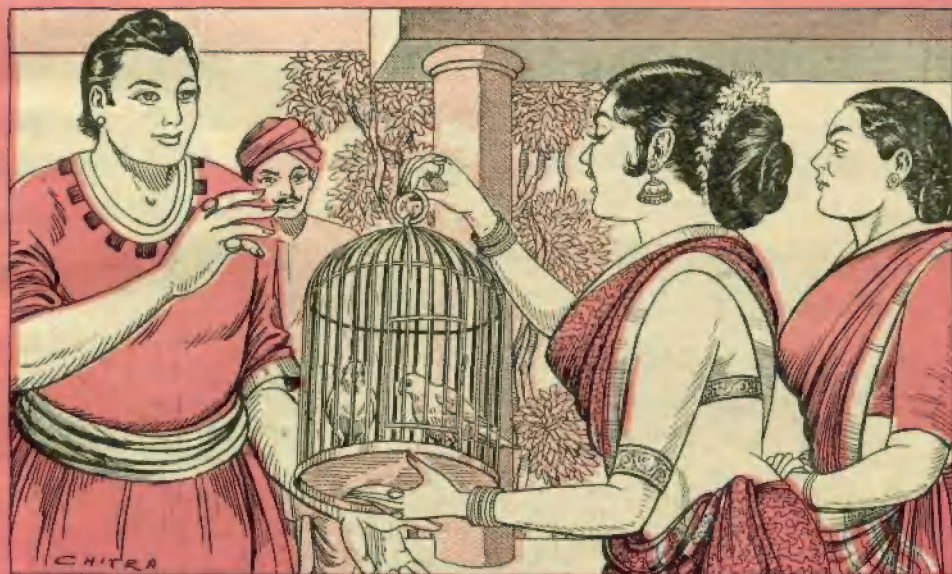
"నన్ను క్షమించండి. నేను ఒకచోట స్థిరంగా ఉండలేను. అపాయాలను వెతుక్కుంటూ తిరిగే వాడికి బ్రహ్మచర్యమేమేలు," అన్నాడు ప్రగల్భుడు అమెతో.

అమెకుమార్తె రెండు పావురాలను పంజరంతో సహా అతనికి బహుమానంగా ఇచ్చింది.

ఆ తల్లి కూతుళ్ళకు వీడ్కోలు చెప్పి ప్రగల్భుడు తన సేవకుడితో నహా ఆ నగరం నుంచి బయలుదేరాడు. వాళ్ళు తెల్లవారు తూనే బయలుదేరి మధ్యాహ్నానికి ఒక అందమైన వనప్రాంతం చేరుకుని చెట్ల నీడలో విశ్రాంతి తీసుకున్నారు.

అప్పుడు సేవకుడు ప్రగల్భుడితో,
"ఈ పావురాలు, చూడండి, స్వేచ్ఛ కోసం
ఎట్లా కొట్టుకుంటున్నాయో! మన వెంట ఇవి
కూడా దేనికి?" అన్నాడు.

"నిజమే," అంటూ ప్రగల్భుడు పంజరం
తలుపు తెరిచాడు. వెంటనే పావురాలు
పైకి వచ్చి, ప్రగల్భుడి ముఖం ముందు

రెక్కలను పెద్ద చప్పుడుతో ఆడించి, ఎగిరిపోయాయి.

వాటి రెక్కల చప్పుడుకు ప్రగల్భుడి గుండె గుబుక్కుమన్నది. అతను క్షణం పాటు భయపడ్డాడు!

అంతే, ఆ క్షణంలో అతని తత్వమంతా మారిపోయింది. దేశాటన చెయ్యాలనీ, సాహస కృత్యాలు చెయ్యాలనీ ఇంత వరకూ ఉండిన ఉత్సాహం ఒక్కసారిగా అంత రించి పోయింది. అతను వెంటనే తిరిగి వచ్చి, ఆ ఇల్లాలి కుమార్తెను పెళ్ళాడి, అక్కడే సుఖంగా స్థిరపడిపోయాడు. తన కుమారుడిలో కలిగిన ఈ మార్పు తెలిసి అతని తండ్రి కూడా సంతోషించాడు.

బేతాళుడి కథ చెప్పి, "రాజా, ఎంతెంత సాహసాలో చేసి, ఎన్నో ప్రమాదాల నెదుర్కొన్న నిర్భయుడు ప్రగల్భుడు సాధువులైన పావురాలను చూసి భయపడటమేమిటి? ఈ ప్రశ్నకు సమాధానం తెలిసి

కూడా చెప్పకపోయావో నీ తల పగిలి పోతుంది," అన్నాడు.

దానికి విక్రమార్కుడు, "భయం అపాయం వల్లనే కలుగుతుందనుకోవటం పొరపాటు. సాహసకార్యాలు చేసేవారంతా భయం ఎరగని వాళ్ళు అనుకోవటం కూడా పొరపాటే. మహాయోధుడికి కూడా భయం ఉండవచ్చు. భయమన్నది అనుభవం లేని వాడు ఎలాటి ప్రమాదాన్నయినా ఎదుర్కోగలుగుతాడు. ప్రమాదం యొక్క స్వభావం తెలియనప్పుడే భయం అన్నది ఏర్పడుతుంది. పావురాలు సాధువులే గాని అవి తమ రెక్కలతో ఆసాధారణమైన ధ్వని చేస్తాయి. అలాటి చప్పుడు ముఖం ఎదట అకస్మాత్తుగా కలగటంతో ప్రగల్భుడు దడుచుకున్నాడు," అన్నాడు.

రాజా కి విధంగా మౌనభంగం కలగగానే బేతాళుడు శవంతో సహా మాయమై మళ్ళీ చెట్టెక్కాడు. (కల్పితం)

నరబలి

గాంధారదేశంలో ఒక నది ఉండేది. ఏటా అది నలభై మందిని బలి వుచ్చుకుంటుందని చెప్పకునేవాళ్ళు. జనం రకరకాలుగా బలి ఆయేవాళ్ళు. నది ఒడ్డున మనుషులు నడుస్తూ ఉండగా ఆకస్మాత్తుగా నది పొంగి, వాళ్ళను తన ప్రవాహంలోకి ఈడ్చుకుపోయేది. ఎవరైనా నదిలో స్నానాలు చేస్తుంటే వారున్నచోట అకస్మికంగా నుడి ఏర్పడి, స్నానాలు చేసేవాళ్ళు అందులో చిక్కుకుని పోయేవాళ్ళు. నదిపైన అక్కడక్కడా వంతెనలుండేవి. వాటి మీదుగా మనుషులు దాటేటప్పుడు వంతెన విరిగి పడిపోయేది. ఆ నదిని 'ఏశాచీ' అని పిలిచేవాళ్ళు.

ఏటా నలభైమందిని పొట్ట పెట్టుకున్నప్పటికీ ఆ నది గాంధార ప్రజలకు జీవనాధారంగా ఉండేది. దాని కింద పుష్కలంగా పంటలు పండేవి. అది పార్లినప్పుడు కొన్ని

పందల చెరువులు నిండి, జనానికి నీటి సౌకర్యం కలిగేది.

ఏశాచీ నదికి అధిష్ఠాన దేవత ఉన్నదనీ, అమె నరబలి తీసుకుని, ప్రజలకు మేలు చేస్తుందనీ అంతా నమ్మేవారు.

గాంధారదేశానికి గిరివర్మ అనేవాడు రాజుగా వచ్చాడు. ఏశాచీనదికి తన ప్రజలు ఏటా బలికావటం ఆయన ఏ మాత్రమూ సహించలేక పోయాడు. అందుచేత ఆయన, ఏశాచీనదిలో ఎవరూ స్నానాలు చేయరాదనీ, దానిపై గల వంతెనలను ఉపయోగించరాదనీ, దాని తీరాలకు వెళ్ళటం గాని, అక్కడ ఇళ్ళు కట్టుకోవటం గాని చెయ్యరాదనీ ఉత్తరువిచ్చాడు. ప్రజలకు రాజంటే చాలా అభిమానం. వాళ్ళు ఆయన ఉత్తరువులు శ్రద్ధగా పాలించారు.

దీని ఫలితంగా నదికి మనుషులు బలి కావటం పూర్తిగా నిలిచిపోయింది. వరసగా

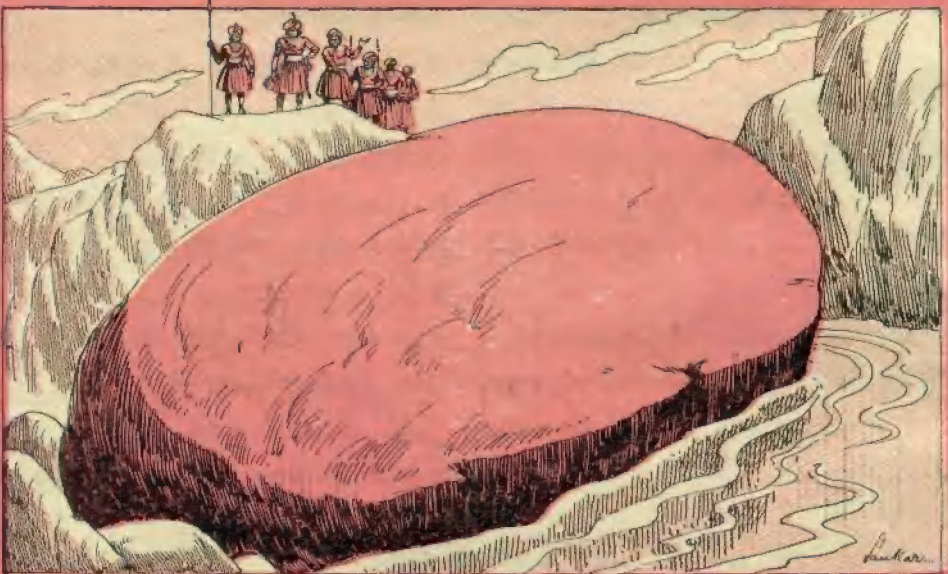
రెండేళ్ళపాటు ఎశాచీనదిలో ఒక్కడు కూడా పడిపోలేదు.

మూడో ఏడు నది ఎండిపోయింది. కొండలపైన వర్షం పడింది, కాని నదిలోకి ఒక్క చుక్క నీరుకూడా రాలేదు. వేసవిలో కొండల మీది మంచు కరిగింది; నదులన్నీ పూటుగా ప్రవహించాయి; కాని ఎశాచీ నదిలో నీరు లేదు.

రెండో ఏడు ఆరంభమవుతూనే చెరువు లన్నీ వట్టిపోయాయి. పొలాలకు నీరు లేదు. తాగటానికి నీరు లేదు. సస్యక్షత్రాలు బీడు పడిపోయాయి. పైర్లతో పచ్చపచ్చగా కని పించవలసిన దేశం ఎడారిలాగా కనిపించ

సాగింది. ఆ ఎడారిలో లేచిన దుమ్ము దూరప్రాంతాల ప్రసారించి, ఎడారి విస్తరించుతున్నట్టు కనిపించసాగింది.

దేశం భయంకరమైన క్రమం వాత పడింది. రాజు అందోళన చెందాడు. నది ఎందుకు మాయమయిందో తెలుసుకుందా మని ఆరున సవరివారంగా నది ఎగువకు ప్రయాణమై వెళ్లాడు. ఎశాచీనది కొండల నుండి దిగివచ్చే కనుమకు అడ్డంగా బ్రహ్మాండమైన కొండరాయి పడి వున్నది. దాన్ని తొలగించినట్లయితే నది ఎప్పటిలాగా ప్రవహిస్తుంది. కాని అంత పెద్ద రాతిని ఎవరు తొలగించగలరు? ఎలా తొలగించటం?

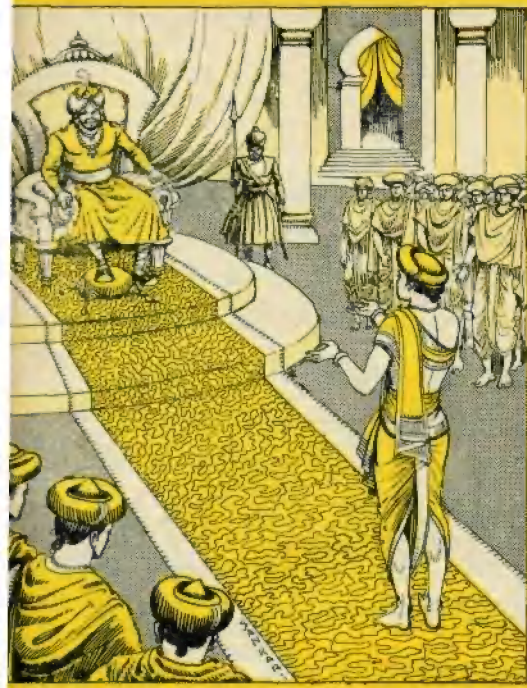
"మహారాజా, ఈ కొండరాయిని అడ్డు వేసినది మానవశక్తి కాదు. ఏకాచీ మహా తల్లికే ఈ పని సాధ్యం. ఆ దేవిని ప్రార్థించండి. ఆమె దయ ఉంటే ఈ రాయి తొలగిపోతుంది," అన్నారు రాజుగారి మంత్రులు.

గిరివర్మ ఒంటరిగా కొండల పైకి వెళ్ళి, ఏకాచీనదీ దేవతను ప్రార్థించాడు. "తల్లీ, నీ బలి నువ్వు పుచ్చుకో. నేను అడ్డు పెట్టను. కాని నా దేశాన్ని ఎవరీ మాత్రం కానివ్వకు. నా ప్రజలందరూ అకలిచావులు చస్తే నీ కేమి లాభం?" అంటూ ఆయన కన్నీరు కార్చాడు.

తరవాత ఆయన అక్కడే విశ్రమించి మగతనిద్రలోపడిన సమయంలో ఒక మహా శక్తి కలలో కనిపించి, "రాజా, నేను మళ్ళీ నీ దేశంలోకి అడుగు పెట్టేటట్టు చేయాలంటే నాకు మామూలు సరబలి చాలదు. నలభై మందిపండితోత్తములను బలిపెట్టు. ప్రసన్నురాలి నవుతాను," అని మాయమైంది.

రాజు ఉలికిపడి లేచాడు. నదీ కొరిక ఆయనను చాలా కలవర పెట్టింది. అది వరకు ఆయన తన అధికారాన్ని వినియోగించి తన ప్రజలు నడికి బలి కాకుండా అపగలిగాడు. అదే అధికారాన్ని ఉపయోగించి నలభైమందిని, అందులోనూ పండి

తోత్రములను, "మీరు నదికి బలి కండి!" అని ఎలా ఆజ్ఞాపించటం?

విచారగ్రస్తుడై రాజు తన రాజధానికి తిరిగి వచ్చి, తన రాజ్యంలో ఉన్న గొప్ప పండితులందరినీ తన వద్దకు పిలిపించమని మంత్రులతో చెప్పాడు.

మూడోనాటికల్లా అనేకమంది పండితులు రాజుగారి ఎవట హాజరయ్యారు. రాజు వారి నందరినీ లెక్కించాడు. అంతా కలిసి నలభై ఒక్క మంది ఉన్నారు. అవసరమైన దానికన్న ఒక మనిషి ఎక్కువే ఉన్నాడు.

రాజు ఆ వచ్చినవారితో, "పండితోత్రము లారా, పిశాచీనది ఎండిపోయి దేశం ఎలా

దుర్భిక్షం పాలయినదీ మీరు చూస్తూనే ఉన్నారు. నేను నదీదేవతను ప్రార్థించి ఆమె వల్ల వరం పొందాను. నలభైమంది పండితులను తనకు బలి ఇస్తే ఆ దేవత మన దేశాన్ని కటాక్షిస్తానన్నది. దేశం కోసం మీలో బలి కావటానికి ఎవరన్నా ఉండే పక్షంలో దేశానికి మహిమకారం చేసిన వారవుతారు," అన్నాడు.

ఆయన ఎవరినీ శాసించ దలచలేదు.

మొవట అందరూ కొయ్యబారి పోయి ఏ జవాబూ ఇవ్వలేదు తరవాత ఒకరొకరే తప్పుకునేటందుకు సాకులు చెప్పసాగారు.

"నేను బలి అవుదును గానీ, నా పిల్లలందరూ పనివాళ్లు. నేను లేకుంటే వాళ్ళు దిక్కులేనివారై పోతారు...."

"నేను ఈ మధ్యనే పెళ్ళి చేసుకున్నాను. నా భార్య గర్భవతి...."

"నేకొక మహా కావ్యం రాస్తున్నాను. అది సగం మాత్రమే అయింది...."

ఇలా తలా ఒక కారణమూ చెప్పి, ఎవరూ నదికి బలి కావటానికి ఒప్పుకున్నారు కాదు. కాని చివరకు ఒకే ఒకడు భగీరథ శర్మ అనేవాడు రాజుతో, "మహారాజా, నేను బలి కావటానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను. నా ఒక్కడితోనే తృప్తి చెందమని నది

దేవతను ప్రార్థిస్తాను. దేవత అనుగ్రహించ వచ్చు,” అన్నాడు.

రాజు ఆ పండితుడికి తల పంచి నమస్కరించి, “మీ విన్నపం అలకించి నది పర్వతాలు దిగి వచ్చినట్టయితే మీ కీర్తి ఆ చంద్రతారాక్రమం నిలిచి ఉంటుంది. వెళ్ళిరండి,” అన్నాడు.

భగీరథశర్మ పర్వతాల వద్దకు బయలుదేరాడు. మర్యాద కోసం మిగిలిన నలభై మంది పండితోత్తములూ ఆయన వెంట పర్వత ప్రాంతానికి వెళ్ళారు. తన వెంట వచ్చిన పండితులు కిందనే నిలిచిపోగా భగీరథశర్మ పర్వతం పైకి ఎక్కి వెళ్ళాడు.

దిగువన నిలబడి ఉన్నవారికి, తల ఎత్తి చూస్తే, బ్రహ్మాండమైన కొండరాయి కనిపిస్తున్నది. దాని వెనక నదీజలం దిగ్బంధమై ఉన్నది. భగీరథశర్మ ఏం ప్రార్థనలు చేస్తాడు? ఎలా నదికి బలి అవుతాడు? అతగాడి ప్రార్థనలకు అంత లావు

కొండరాయి అడ్డం తొలుగుతుందా? ఈ విధంగా తమలోతాము మాట్లాడుకుంటున్నారు దిగువనున్న పండితోత్తములు.

ఇంతలో వారికి పైనుంచి సన్నగా మోరు వినిపడింది. అది క్రమంగా పెద్దదయింది. అకస్మాత్తుగా కొండరాయి తొలగి బ్రహ్మాండమైన వేగంతో పర్వతపు చరియకు తగిలి, దారికి పెడ తొలిగి, నలభైమంది పండితోత్తములూ నిలబడి ఉన్న చోట పడుగులాగా పడిపోయింది.

ఒక్క పండితుడి ప్రాణాలూ దక్కలేదు. అందరూ బలి అయి పోయారు. భగీరథశర్మ మాత్రం క్రమంగా పర్వతం దిగి వచ్చాడు.

విశాచీనది తిరిగి ఎప్పటిలాగే ప్రవహించింది. విశాచికి ప్రజలు కొలుపులు చేశారు. చనిపోయిన పండితుల కుటుంబాలన్నిటికీ రాజు పుష్కలంగా భరణాలిచ్చి ఆదుకున్నాడు.

విదూషకుడు

ఒక రాజుగారు తన ఆస్థానంలో విదూషకుణ్ణి ఏర్పాటు చేయగోరి, ఆ పదవికి పోటీ చేయదలచిన వారందరూ ఫలానా రోజు తన సభకు రావలసినదని చాటింపు వేయించాడు. ఆ నాటికి కొన్ని వందలమంది విదూషకులు వచ్చి సభ నలంకరించారు.

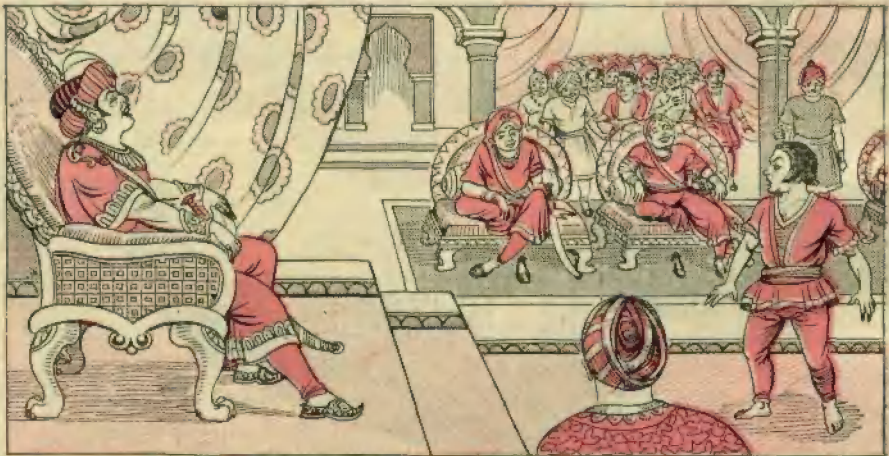
రాజు వారితో, “తాను సవ్యకుండా ఇతరులను నవ్వించగలవాడే విదూషకుడు. ఆ సంగతి గుర్తుంచుకుని, ఆస్థానవిదూషకులు కాగోరేవారు ఒకరొకరే ఈ సభను నవ్వించుత్పించండి,” అన్నాడు.

ఒక్కొక్కరే లేచి తమకు తోచిన హాస్యప్రసంగాలు చెబారు. శ్రోతలందరూ పోటీదార్లే గనక వాళ్ళు ఏ ప్రసంగానికి నవ్వలేదు.

చివరకు ఒక పొట్టివాడు లేచి నిలబడ్డాడు. వాడు ఏం మాట్లాడుతాడోనని అందరూ చూస్తున్నారు. కాని వాడేమీ మాట్లాడలేదు. అందరి కేసీ చూస్తూ అలాగే నిలబడిపోయాడు. వాడి ఉద్దేశం ఏమిటో ఎవరికీ అంతు చిక్కలేదు. రాజుగారికి వాణ్ణి చూస్తే చాలా కోపం వస్తుందని, వాడికి శిక్ష పడుతుందని కూడా అందరూ అనుకున్నారు.

పొట్టివాడు దిక్కులు చూస్తూ చాలాసేపు అలాగే నిలబడి ఉన్నమీదట సభికులలో ఎవరో, “చాల్లే, వెళ్ళి కూర్చో,” అన్నారు. వెంటనే పొట్టివాడు తన ఆసనం వద్దకు బయలుబడేరాడు.

రాజుగారు పక్కన నవ్వాడు. వెంటనే సభికులందరూ కూడా నవ్వారు. రాజుగారు ఆ పొట్టివాణ్ణి ఆస్థానవిదూషకుడుగా నియమించాడు. —వై. వీరేంద్రనాథ్ (బికాం. సి. ఎ.)

అనాకారి పథువు

పూర్వం ఒక బలసంపన్నుడైన రాజుండే వాడు. ఆయన కొక కుమార్తె ఉండేది. ఆమె చాలా అనాకారి. కాని తండ్రి కళ్ళకు ఆమె అతిలోక సుందరి లాగా కనిపించేది, ఎందు కంటే ఆ రాజుకు తన కూతురంటే పంచ ప్రాణాలు. తండ్రి తనను సాటిలేని సుందరి అంటూంటే కుమార్తె కూడా తను అంద గత్తె ననే అనుకున్నది. రాజుగారి మాట కాదనే ధైర్యం లేక ఆయన కింద కొలువు వేసే వారంతా రాజకుమార్తె అందాన్ని వేనోళ్ళ పాగుడుతూ వుండేవారు.

రాజకుమార్తెకు యుక్తవయసు వచ్చింది. రాజు ఆమెకు వివాహం చేయ నిశ్చయించి, ఒక దూరదేశపు రాజకుమారుణ్ణి వరుడుగా ఎన్నుకున్నాడు. ఆ కుర్రవాడు బుద్ధిమం తుడు, తెలివితేటలు గలవాడు. అతని తండ్రి రాజకీయ కారణాలవల్ల ఈ సంబంధం అనుకూలంగా భావించి, కొడు

కును పెళ్ళికి ఒప్పించాడు. రాజకుమారుడు తండ్రి చెప్పగానే ఒప్పుకున్నాడు. ఎందు కంటే అతని మనసు ఎవతే మీదా లగ్నం అయి ఉండలేదు. తనకు తండ్రి నిర్ణయం చిన రాజకుమార్తె అందగత్తె అని పుకారు కూడా వున్నది.

కాని అతను తీరా బయలుదేరి వచ్చి, తాను పెళ్ళాడనున్న పథువును చూసేసరికి అతనికి కంపరం పుట్టుకొచ్చింది. అతను ఆమె సరసన కూర్చోవటానికి ఒప్పుకోలేదు.

“అదేం?” అన్నాడు పథువు తండ్రి.

“అబ్బో, ఇంత అందం చూసేసరికి నా కళ్ళు జిగేలు మంటున్నాయి. ఒళ్ళంతా కంపరమెత్తుతున్నది. నన్ను క్షమించండి,” అన్నాడు వరుడు.

“నీకు కాబోయే భార్య కాదుబోయే? అంత బిడియపడితే ఎలా?” అన్నాడు పథువు తండ్రి.

“ఇంత అందగత్తెను నేను పెళ్ళాడ జాలను. నేను ఆమెకు ఎంతమాత్రమూ అర్హుణ్ణి కాను. నన్ను మీరు మన్నించాలి,” అన్నాడు వరుడు.

అంతా నిశ్చయమయ్యాక పెళ్ళికొడుకు ఇలా వెనక అడుగు వెయ్యటం చూసి రాజుకు సహించరాని అగ్రహం వచ్చింది. కాని అంతలోనే రాజకుమార్తె తన తండ్రితో, “నా అందానికి రాజకుమారుడు తగని పక్షంలో నే నొక విద్వాంసుణ్ణి పెళ్ళాడ తాను,” అన్నది.

రాజు ఆస్థానవిద్వాంసుణ్ణి దగ్గిరికి పిలిచి, “ఏమయ్యా, నిన్ను మించిన విద్వాంసుడు

మన దేశంలో లేడు. అందుచేత నువ్వే అమ్మాయిని పెళ్ళాడు,” అన్నాడు.

విద్వాంసుడు వణికిపోతూ, “మహారాజా, ఇదెక్కడైనా కద్దా? అదివరకే ఒకతెను అగ్నిపాక్షిగా పెళ్ళాడి, బిడ్డలను కన్నవాణ్ణి. శ్రోత్రియుణ్ణి. నన్నీ వర్ణాంతర వివాహం చేసుకోమని తమరు కోరటం భావ్యం కాదు,” అన్నాడు.

“బ్రాహ్మలు నాలుగువర్ణాల కన్యలనూ పెళ్ళాడవచ్చునని శాస్త్రాలు చెబుతున్నాయి,” అన్నాడు మంత్రి.

“దాని కేమంటావు? అమ్మాయి విద్వాంసుణ్ణి చేసుకుంటా నంటున్నది. ఆమె కోరిక

నా ఆజ్ఞతో సమానం. దాన్నే నువ్వు ఉల్లంఘించరాదు,” అన్నాడు రాజు.

“మహారాజావారు నన్ను క్షమించాలి. ఇది నా వల్ల అయ్యే పని కాదు. తమ ఆజ్ఞ పాలించనందుకు ఏ శిక్ష విధించినా సంతోషంగా భరిస్తాను,” అన్నాడు విద్వాంసుడు.

“రేపు ఉదయం లోపల నా దేశం విడిచి వెళ్ళు,” అన్నాడు రాజు ఆగ్రహవేళంతో.

పరిస్థితి విషమించింది. ఈ రాజు తనను కూడా శిక్షించవచ్చునని వరుడుగా వచ్చిన రాజకుమారుడికి తోచింది.

“మహారాజా, రాజకుమార్తె వివాహం జరిగి తీరాలి; జరుగుతుంది కూడానూ.

అందుకు నేనొక సూచన చేస్తాను. నచ్చితే మీరలా చేయవచ్చు,” అన్నాడతను.

“చెప్పు,” అన్నాడు రాజు.

“సుక్రతియులైన యువకులను ఏరి తెచ్చి, వారి మధ్య ద్వంద్వయుద్ధాలు ఏర్పాటు చేయండి. అందరినీ జయించిన వాడు రాజకుమార్తెను పెళ్ళాడతాడు. ఈ పోటీలో నేను కూడా విధిగా పాల్గొంటాను,” అన్నాడు రాజకుమారుడు.

రాజు నగరంలో ఉన్న క్షత్రియయువకులను పిలిపించి, వారి మధ్య ద్వంద్వ యుద్ధాలు ఏర్పాటు చేశాడు. వచ్చినవారంతా కత్తులు తీసుకుని ఎదురెదురుగా నెలబడి,

రాజుగారు ఆజ్ఞాపించగానే, పెద్ద పెట్టున రంకెలు పెడుతూ, కదను తొక్కుతూ కలియబడ్డారు. ద్వంద్వయుద్ధాలు ఎంత సేపు జరిగినా ఎవరికీ నూది గుచ్చుకున్న పాటి గాయమైనా కాలేదు.

ఇది గమనించి రాజు యోధులతో, "మీలో ముందు ఎవడు గాయపడితే వాడు నా కుమార్తెను చేసుకుంటారు!" అన్నాడు.

వెంటనే ద్వంద్వయుద్ధాలు కుక్కల కొట్లాటగా మారాయి. ప్రతి ఒకడూ తాను గాయపడే లోపల అవతలివాణ్ణి గాయపరచటానికి విశ్వప్రయత్నం చేశాడు. కళ్లు మూసి కళ్లు తెరిచేలోపల అందరూ గాయపడ్డారు. ముందు గాయపడిన దెవరో చచ్చినా నిర్ధారణ కాలేదు. ఎవడిమటుకు వాడు, అవతలివాడే తన కన్న ముందు గాయపడ్డట్టు చెప్పాడు.

ఇదంతా చూసి రాజకుమార్తెకు వైరాగ్యం వచ్చేసింది. ఆమె తన తండ్రితో, "నన్నా,

నా అందం చూసి బెదిరిపోయే విళ్ళను నే నెలా పెళ్ళి చేసుకుంటాను? ఇంతకంటే పెళ్ళి లేకుండా ఉండటం మేలు," అన్నది.

అప్పుడు ఆస్థాన గాయకుడు ఒక మూల నుంచి, "మహారాజా, నాదొక్క మనవి," అన్నాడు. అతను గుడ్డివాడు.

"ఏమిటి నీ సూచన?" అన్నాడు రాజు.

"నేను పుట్టుగుడ్డిని. పెళ్ళికాని వాణ్ణి. రాజకుమార్తె అందచందాలు చూసి ఆనందించే యోగ్యతగాని, బెంబేలు పడే భయంగాని నాకు లేదు. అందుచేత ఆమెను నా కిచ్చి చెయ్యండి. నన్నొక యింటివాణ్ణి చేసిన పుణ్యం మీకు దక్కుతుంది," అన్నాడు ఆస్థానగాయకుడు.

రాజకుమార్తె ఆ గుడ్డిగాయకుణ్ణి పెళ్లాడటానికి తక్షణం ఒప్పుకున్నది. రాజు సంకోచించ కుండా ఇద్దరికీ పెళ్ళి చేసేశాడు. ఆ దంపతు లిద్దరూ ఎంతో అన్యోన్యంగా జీవించారు.

గర్వభంగం

పురుషపుర రాజుకు సాదామిని అనే కుమార్తె ఉండేది. ఆమె ఎంతో గౌరవంగా పెరిగి ఉండటం చేతనూ, గొప్ప అందగత్తె కావటం చేతనూ మకురుగానూ, గర్విష్టిగానూ తయారయింది.

సాదామినికి పద్దెనిమిదేళ్ళు నిండాయి. ఆమె తండ్రి ఆమెకు వివాహం చేయ సంకల్పించాడు. ఆయన ఎందరో రాజకుమారులను గురించి అలోచించి, మణిపుర రాజకుమారుడైన చిత్రాశ్వుడనేవాణ్ణి తన కుమార్తెకు తగిన వరుడుగా నిర్ణయించాడు. వధూవరులు ఒకరినొకరు చూసి తృప్తి పడగలందులకు చిత్రాశ్వుణ్ణి పురుషపురానికి ఆహ్వానించాడు. ఇద్దరూ సరేనన్న మీదట ప్రధానం చేసి, పెళ్ళి ముహూర్తం పెట్టాలని రాజు ఆభిప్రాయం.

కాని రాజు ఉద్దేశం కొనసాగలేదు. మకురుతనమూ, అతిశయమూ బాగా వంట

బట్టిన సాదామిని చిత్రాశ్వుణ్ణి అకారణంగా అవమానించింది. అతను ఆగ్రహవేశంతో సాదామినిని దూషించి, "ఇంత పాగరుగల నువు తిండికి మాడిపోతావు, ఏ గుంట నీరైనా తాగుతావు, కటికనేల మీద పడుకుంటావు. అప్పుడుగాని నీ పాగరు అణగదు," అని తిట్టి, తన పరివారంతో సహా అప్పటికప్పుడే బయలుదేరి, మణిపురానికి వెళ్ళిపోయాడు.

అశ్రద్ధగా వచ్చినవాడు తనను ఇంత అవమానిస్తే తన తండ్రి తనను సమర్థిస్తాడని సాదామిని అనుకున్నది. కాని ఆమెకు తీవ్రమైన అశాభంగం కలిగింది. ఎందుచేతంటే ఆమె తండ్రి ఆమెను క్రూరంగా శిక్షించాడు. "నీ మూలంగా నాకు చాలా అప్రతిష్ట కలిగింది. నిన్ను రాజ్యం నుంచి బహిష్కరించేస్తున్నాను," అన్నాడాయన.

అయిన సాదామినిని కట్టుబట్టలతో తన రాజ్యం పాలిమేర దాటించి పంపేశాడు. అమెను అక్కడిదాకా దిగబెట్టిన వాళ్ళు వెనక్కి తిరిగి వెళ్ళిపోయారు.

తలవనితలంపుగా తనకు ఇంత దుస్థితి ఏర్పడినందుకు సాదామిని ఏడుస్తూ ఒక చెట్టుకింద కూలబడిపోయింది. తాను ఎంతో తప్పు చెయ్యకపోతే తన తండ్రి తన కింత దారుణమైన శిక్ష విధించడని అమెకు తోచింది. ఈ అలోచన వెంటనే అమెకు కొద్దిగా స్వస్థరూపజ్ఞానం కూడా కలిగింది.

సాదామిని అలా కూర్చుని ఏడుస్తూండగా ఒక వృద్ధుడు అటుగా వచ్చాడు; అమెను

చూసి అగి, "ఎ పరమ్మా? ఎందుకు ఇక్కడ కూర్చుని ఏడుస్తున్నావు?" అని అడిగాడు.

ఎంతలేసి వాళ్ళనూ లెక్క చెయ్యని సాదామినికి ఆ వృద్ధుడు దేవుడల్లె కనిపించాడు. అమె తనకు కలిగిన కష్టాన్ని ఆ వృద్ధునికి చెప్పకున్నది.

"మహామహా వాళ్ళకే కష్టాలు తప్పు లేదు. ఏం చేస్తాం? నేను మా దేశం పోతున్నాను. నీకు అభ్యంతరం లేకపోతే నా వెంటరా!" అన్నాడు వృద్ధుడు.

సాదామిని సంతోషంగా వృద్ధుడి వెంట బయలుదేరింది. కాని అమెకు నడక అలా

వాటు లేదు. కొంచెం దూరం నడిచేసరికి కాళ్ళు బొబ్బలెక్కాయి. కాని వృద్ధుడు వినుక్కొలేదు. ఆమె కోరినప్పుడల్లా ఏ చెట్టుకిందనో విశ్రాంతి తీసుకొనిచ్చాడు. ఆ వృద్ధుడి వంటి దయాపరుడు ప్రపంచంలో ఉండడని సాదామిని అనుకున్నది.

ఆమెకు ఆకలి అయింది. వృద్ధుడు తన వద్ద వున్న అటుకులూ, బెల్లమూ ఇచ్చాడు. ఆ అహారం తినవలసి వచ్చేసరికి ఆమెకు ఏడుపు వచ్చింది.

“అమ్మా, నిజంగా ఆకలి ఉంటే ఆదే అమృతం లాగుంటుంది. ఆకలి రుచి ఎరగదు,” అన్నాడు వృద్ధుడు. ఆ మాట నిజమేనని సాదామినికి తెలిసి వచ్చింది.

ఆమెకు దాహమయింది. సమీపంలోనే ఒక నీటిగుంట ఉన్నది. అందులో నీరు మురికిగా ఉన్నది.

“ఈ నీరు ఎలా తాగటం?” అన్నది సాదామిని.

“నీకు అంతగా దాహం లేకపోతే ఇంత కన్న మంచినిరు ముందు దొరుకుతుందేమో చూద్దాం,” అన్నాడు వృద్ధుడు.

“దాహం లేకపోవట మేమిటి? నాలుక పిడచ కట్టుకుపోతున్నది,” అన్నది సాదామిని.

“అయితే, ఆ నీరే తాగు తల్లి. ఇప్పుడు గత్యంతరం ఏముంది గనక?” అన్నాడు వృద్ధుడు.

ఎటుగాని చోట చీకటి పడిపోయింది. సాదామినికి అలసట వల్ల నిద్ర ముంచుకు వచ్చింది.

“పడుకునేటందుకు అనువైన చోటున్నదేమో?” అన్నదామె.

“ఇదంతా పడుకునే చోటు కాదా, అమ్మా? నిద్ర సుఖం ఎరగదు,” అన్నాడు వృద్ధుడు.

ఆ రాత్రి సాదామిని కటికనేల మీదనే నిద్రపోయింది.

ఈ విధంగా రెండుమూడు రోజులు ప్రయాణం చేసి వారిద్దరూ చివరకు మణిపుర రాజ్యం చేరారు.

“అమ్మాయీ, సుష్వింక ప్రయాణం చెయ్యలేవు. మనమిద్దరమూ ఈ దేశంలోనే ఎలాగైనా పొట్ట పోసుకుందాం. కష్టంచేసి బతకవలసిన వాళ్ళకు ఏదేశం అయినా ఒకటే. నీకేదైనా విద్య తెలుసునా?” అని వృద్ధుడు సోదామినిని అడిగాడు.

“నాకు చాతనైన విద్య ఒకటే. అది దుస్తులకు నగిషీలు కుట్టటం. అందులో నాకు కొంత నైపుణ్యం ఉన్నది,” అన్నది సోదామిని.

వృద్ధుడు ఆమెను రాజభవనానికి తీసుకు పోయి, అక్కడి వాళ్ళతో ఏకాంతంగా మాట్లాడి వచ్చి, “నువ్వు చెయ్యదలిస్తే దాసీ దాని పని దొరుకుతుందట. నేను వయసు మీరానని నా కేమీ ఉద్యోగ మివ్వమన్నారు. ఏమంటావు?” అన్నాడు సోదామినితో.

సోదామిని ఒప్పుకున్నది. ఆమెకు దివాణంలో దాసీగా పని ఇచ్చారు. ఉండబాసికి ఒక పశువుల కొట్టంలాటిది ఇచ్చారు. అందులోనే వృద్ధుడు కూడా ఉండవలసి వచ్చింది.

సోదామినిని రాజభవనంలో ఎవరూ అవమానించలేదు గాని ఉదయం లగా

యతు రాత్రి పొద్దుపోయినదాకా చాలా పని చేయించారు. రెండు పూటలా ఆమె రాజ భవనంలోనే ఇతర నౌకర్లతో పాటు భోజనం చేసింది. ఆమె అలిసిపోయి ఇంటికి వచ్చే సరికి వృద్ధుడు చాలా నిస్పృహతో కనిపించాడు.

"తిండి తిన్నావా? రోజుల్లా ఏం చేశావు?" అని సాదామిని అతన్ని అడిగింది.

"పని కోసం తిరిగాను. రోజుల్లా తిండి కూడా లేదు. నా కెవరు పని ఇస్తారు?" అన్నాడు వృద్ధుడు.

సాదామిని చాలా బాధపడింది. తన కిప్పుడు ఆ వృద్ధుడే తల్లి, తండ్రీ, తోడూ,

నీడా కూడా. అందుచేత మర్నాడు ఆమె భోజన సమయంలో ఇంటికి పోవటానికి ప్రయత్నించింది. కాని ఆమెకు అనుమతి లభించలేదు. ఆ రాత్రి ఇంటికి పొయ్యేటప్పుడు తీసుకుపోదామని కొంత భోజనాన్ని దొంగిలించి ఒకమూల దాచింది. దాన్ని మరొక దాని పసికట్టి, రాజమాతకు చెప్పింది.

"నిన్ను చూసి జాలిదలిచి రాజభవనం లోకి అడుగు పెట్టనిస్తే తిండి దొంగగా తయారయ్యావా?" అని రాజమాత సాదామినిని గద్దించింది.

అవమానంతో కుంగిపోయిన సాదామిని తలవంచుకుని కన్నీరు కార్చింది.

Sankar...

ఇంతలోనే, "పోనీలే, అమ్మా! తెలియక చేసి ఉంటుంది. ఈసారికి క్షమించు," అన్న మాటలు వినిపించాయి. సాదామిని తల ఎత్తి చూసేసరికి చిత్రాశ్వుడు కనిపించాడు. అతని ముఖంలో ఎంతో దయ కనిపించింది.

అతను తనను గుర్తించాడేమో నని ఆమె భయపడింది, కాని అతను గుర్తించలేదని రూఢి చేసుకున్నది. గుర్తించి ఉంటే తనను తప్పక అవమానించేవాడే నని ఆమె అనుకున్నది. అతనిని తాను అవమానించి ఉండటం పెద్ద పొరపాటని ఆమెకు మరింత బాగా తెలిసి వచ్చింది. అతనికి భార్యగా

ఈ భవనంలో అడుగు పెట్టవలసిన తాను దాసిగా ఉండటం ఆమెకు ఎంతో విడ్డూరమనిపించింది.

వృద్ధుడు తనకు ఎక్కడో పని దొరికిందని, తిండి కూడా పెడుతున్నారని చెప్పాడు ఆ రాత్రి. తాను తిండి దొంగిలించి పట్టుబడిన దంతా వృథా అయింది.

కొద్దిరోజులు గడిచాయి. రాజకుమారుడికి పెళ్లి నిశ్చయమయిందని దివాణంలో అంతా చెప్పుకున్నారు. పెళ్లికూతురికి దుస్తులు తయారవుతున్నాయనీ, వాటికి నగిషీలు చెక్కే పని చూడమనీ సాదామినికి ఉత్తరువు వచ్చింది. ఆమె మామూలు చాకిరీ మానేసి అంతఃపురంలో ఒక గదిలో కూర్చుని ఎంతో అందమైన పట్టుచీరెలకు నగిషీలు కుట్ట నారంభించింది. అప్పుడప్పుడూ రాజమాతా, ఇతర రాజబంధువులూ వచ్చి ఆమె చేసే పనిని మెచ్చుకుని వెళ్లిపోయేవారు.

మర్నాడే పెళ్లి అనగా రాజమాత సాదామిని వద్దకు వచ్చి, "నువ్వు తయారుచేసిన దుస్తులు పెళ్లికూతురు ధరిస్తే ఎలా వుంటుందో చూడాలని ఉన్నది. పెళ్లికూతురు నీలాగే ఉంటుంది. అందుచేత నువ్వు వీటిని ధరించి చూపించు," అన్నది.

సాదామిని అమితంగా బిడియపడి ఏమీ అనలేకపోయింది.

అంతలోనే మరెవరో, "పెళ్ళికూతురికి వేసే దుస్తులు దాసీదానికి ఎలా వేస్తారు? ఆమెకు శుభ్రంగా తలంటిపోసి మరీ వెయ్యండి," అన్నారు.

కొందరు దాసీలు వచ్చి సాదామినిని పట్టుకుపోయి రాజోపచారంగా తలంటి పోశారు. అగరు ధూపంతో తల ఆరబెట్టి చిక్కుతీసి, అందంగా జడవేసి పూలు పెట్టారు. ఒకతె వచ్చి సాదామినికి కల్యాణం బొట్టు వగైరా ఆలంకరించింది. మరొకతె ఆమె చేతులకూ, కాళ్ళకూ, దండలకూ, మెడకూ నగలు పెట్టింది.

అందరూ నిలబడి సాదామిని అవతారాన్ని నేళ్ళు తెరుచుకుని చూస్తూండగా పెళ్ళి కొడుకు అవతారంలో చిత్రాశ్వుడు వచ్చి, "పెళ్ళికూతుర్ని చేసేశారే! నీ అనుమతి తీసుకున్నారా, సాదామిని?" అని అడిగాడు.

సాదామిని చప్పున అతని కాళ్ళమీద పడి, "ఇన్నాళ్ళుగా, నన్ను మీరు గుర్తించలేదనుకున్నాను. నా ధూర్తత్వాన్ని క్షమించండి," అన్నది.

"క్షమించే గదా నిన్ను పెళ్ళాడు తున్నాను! ఇదంతా నేనూ, మీ నాన్న గారూ కలిసి ఆడిన నాటకం. నీ వెంట ఉండే వృద్ధుడు నాకు చాలా సన్నిహితుడైన వాడు; నమ్మినబంటు. నువు నాకు చేసిన అవమానాన్ని నేను మరిచాను. నేను నీకు కలిగించిన కష్టాలను నువు కూడా మరిచిపో," అన్నాడు చిత్రాశ్వుడు.

సాదామిని అప్పటికి పూర్తిగా మారి పోయింది. తన పొగరు అణచటానికి ఇంకా ఎక్కువ కష్టాలు పెట్టినా పడటానికి ఆమె సిద్ధంగానే ఉన్నది. అందుచేత వారిద్దరి మధ్యా ఎలాటి విభేదాలూ మిగలలేదు. ఇద్దరూ వైభవంగా పెళ్ళి చేసుకుని, సుఖంగా జీవించారు.

పండితుడి తెలివితక్కువ

ఒక గ్రామంలో ఒక దాంధికుడైన పండితుడు ఉండేవాడు. అయిన తన పాండిత్య ప్రకర్ష గురించి ఊళ్ళోవాళ్ళ దగ్గర తెగ గప్పాలు కొడుతూండేవాడు.

చివర కొకనాడు ఒక గడుసువాడు పండితుడితో, “బాబూ, నీ పాండిత్యం గురించి మన ఊళ్ళో తెలిసి వాడెవడు? కాని అది ఇక్కడ అడివిగాచిన వెన్నెల అయిపోతున్నది. ఊళ్ళోళ్ళు తిరుగు. ఎక్కడెక్కడి పండితులనూ ఓడించు. నీ పాండిత్యం దేశదేశాలా చాటు. మన ఊరికి గొప్ప కిరీ తిసుకురా!” అన్నాడు.

ఈ మాట పండితుడికి నచ్చింది. అతను మంచి రోజు చూసి తన గ్రామం నుంచి బయలుదేరాడు. ఇంకొక గ్రామం చేరవస్తుండగా ఊరి బయట గొర్రెలను కాచుకునే వాడెవడు కనబడ్డాడు. “అబ్బీ, మీ గ్రామంలో పండితు లెవరన్నా ఉంటే చెప్పి. వాళ్ళను నేను ఓడించాలి. నేనొక వల్లమాలిన పండితుణ్ణి,” అన్నాడు అతను.

గొర్రెలను కాచుకునేవాడికి ఈ పండితు డొక వదరుబోతు లాగా కనబడ్డాడు. పండితుడు చూస్తూండగానే వాడు వంగి, గుప్పెడు ఇసక తిసి, “బాబయ్యా, నా చేతిలో ఎంత ఇసక ఉండే చెప్పండి,” అన్నాడు.

పండితుడు అగ్రహించి, “నే నడిగిన దేమిటి? నీ ఎదురుప్రశ్న ఏమిటి? నీ చేతిలో ఎంత ఇసక ఉండే నేను కొలిచానా, తూచానా?” అన్నాడు.

“గుప్పెట్లో గుప్పెడు ఇసక ఉందని చెప్పలేని వాడివి నువ్వే పండితుడివయ్యా?” అని గొర్రెలు కాచేవాడు హేళన చేశాడు.

పరాభవం పొందిన పండితుడు తన గ్రామానికి తిరిగి వచ్చి, గప్పాలు కొట్టటం మానుకున్నాడు.

—కొక వెంకట సత్యవ్రసాద్

సిండ్ బాద్ అద్భుతయాత్రలు

తిరిగే కాలా, తిట్టే నోరూ ఊరుకోదంటారు. సిండ్ బాద్ ఐశ్వర్యంలో ఓలలాడుతూ, రాజభోగాలు అనుభవిస్తున్నాడు. అయినా అతనికి సుఖజీవనం ముఖంమొత్తి, దేశాటన మీదికి మనసు మళ్ళింది. దానితో బాటు వర్తకం చెయ్యాలన్న కాంక్ష కూడా కలిగింది. అతను ఖరీదైన వర్తకపు సరుకులు కొని వాటితో బ్రాహ్మణ చేరుకుని, అక్కడ నిద్దంగా ఉన్న వర్తకపు ఓడలో ఎక్కాడు. అందులో అతని స్నేహితులైన వర్తకులు చాలామంది ఉన్నారు. అతనికి ఏపాటి చిక్కులు వచ్చినా వారు అదుకోగలవారే.

కొంత కాలం ప్రయాణం చాలా విజయవంతంగా సాగింది. ఓడ రేపు తాకిన చోట నల్లా చురుకుగా వర్తకం సాగింది. సిండ్ బాద్ అనేక కొత్త స్థలాలూ, ఎన్నో కొత్త వింతలూ చూశాడు. వర్తకు లందరూ చాలా ఉల్లాసంగా ఉన్నారు.

ఓడ ముస్లిము దేశాలు అధిగమించి సముద్రమధ్యాన్ని చేరుకున్నది. ఆ సమయంలో ఓడసరంగు అకస్మాత్తుగా నుదురు బాదుకుని, చొక్కా చించుకుని, తలపాగా విసిరి కింద కొట్టాడు.

అతని అందోళన చూసి వర్తకులు, "ఏమయింది?" అని అడిగారు.

"అయ్యో, గాలి మనని మోసగించింది. మన దురదృష్టం పండి రాగాడని ప్రాంతానికి వచ్చాం. ఆకాశం అంచున కనిపించే ఆ దీవి చూడండి. ఆ దీవిని మనం చేరబోతున్నాం. అక్కడికి వెళ్ళి ప్రాణాలతో తిరిగి వచ్చినవాడు ఇంతవరకు లేడు. అది మర్కటాల దీవి. మనకు నూకలు చెల్లిపా బట్టే ఈ దీవికి వచ్చి పడుతున్నాం," అన్నాడు సరంగు.

అతను ఈ మాటలెంతో ముగించక ముందే దీవి నుంచి వింతమృగాలు సము

ద్రంలో ఈదుకుంటూ వచ్చి, ఓడను చుట్టు ముట్టాయి. మరి కొన్ని తీరానే ఉండి భయం కరంగా అరుస్తున్నాయి. ఆ అరుపులు వింటేనే ఓడలో వాళ్ళకు గుండెలు అవిన పోయాయి. ఈదుకుంటూ వచ్చిన మర్కటాలు ఓడ మీదికి ఎక్కి వర్తకపు సరుకుల బెళ్ళను తడిచి చూడసాగాయి. మర్కటాల సంఖ్య ఎంత హెచ్చుగా ఉన్నదంటే, వాటి జోలికి పోయే సాహసం చాలక వర్తకులందరూ వాటిని ఓడలో ఇష్టం వచ్చినట్టు చెయ్యనిచ్చారు.

ఆ మర్కటాలు చాలా వికారంగా ఉన్నాయి. వాటి శరీరాల నిండా బొచ్చు

ఉన్నది. వాటి ముఖాలు నల్లగానూ, కళ్ళు ఆకుపచ్చగానూ ఉన్నాయి. అవి మూడు జానల ఎత్తే ఉన్నా, వాటి ముఖభంగిమలూ, అరుపులూ చాలా దారుణంగా ఉన్నాయి. అవి తమ భాషలో తిట్టుతూ ఏమేమిటో అన్నాయి. పళ్లు కొరికాయి. అవి ఏమంటున్నది అర్థంకాక ప్రయాణీకులు నిస్సహాయులుగా నిలబడిపోయారు.

కొన్ని మర్కటాలు తెరచాప స్తంభాల మీదికి ఎగబాకి, తాళ్ళు కొరికి తెంపి, తెరచాపలను కిందపడేశాయి. కొన్ని మర్కటాలు చుక్కాని పట్టుకుని తిప్పాయి. గాలి వాలున ఓడ తీరానికి చేరింది. తరవాత అవి ఒక్కొక్క ప్రయాణీకుణ్ణి పట్టుకుని తీరాన చేర్చి, అన్నీ కలిపి ఓడలో ఎక్కి, ఓడను నడుపుకుంటూ కనుచూపుమేర దాటి పోయాయి. అందరూ మర్కటాల దీవిలో చిక్కుకుపోయారు.

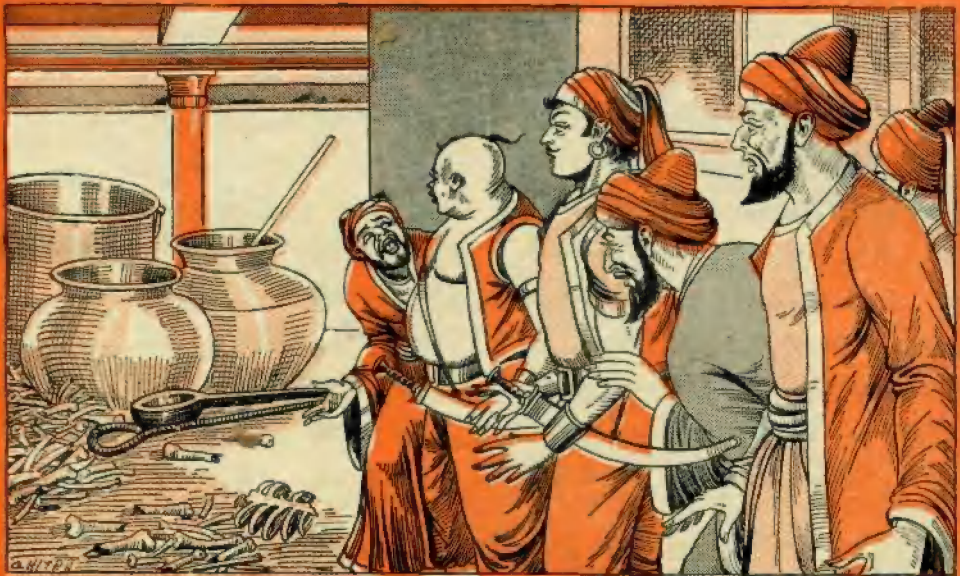
వాళ్ళు సముద్రతీరాన ఉండి చేసేది లేదు గనక, దీవి మీదికి బయలుదేరారు. అక్కడ పళ్ళచెట్లూ, వాగులూ ఉన్నాయి. వాళ్లు చెట్లనుంచి పళ్ళు కోసుకుని తిన్నారు. ఇంతలో వారికి దూరంగా ఒక ఎత్తయిన భవనం కనబడింది. వర్తకులందరూ దాని కేసి వెళ్ళారు.

ఆ భవనం నలుచదరంగానూ, చాలా ఎత్తుగానూ ఉన్నది. దాని చుట్టూ ఎత్తయిన ప్రహరీగోడ ఉన్నది. అయితే ఆ గోడలో ఉన్న ద్వారం తెరిచే ఉన్నది. ద్వారం వద్ద కాపలావాళ్ళవరూ లేరు.

భవనంలోపల విశాలమైన సావడి ఉన్నది. అందులో బ్రహ్మాండమైన వంట పాత్రలూ, మాంసం గుచ్చి కాల్చే ఇనప కాడలూ ఉన్నాయి. నేల మీద ఎముకల గుట్టలున్నాయి. కొన్ని ఎముకలు ఎండిపోయాయి, మరి కొన్ని పచ్చిగానూ ఉన్నాయి. దుర్గంధానికి ముక్కులు పగిలి పోతున్నాయి. అయినా అందరూ తెగడస్సి

ఉండడం చేత ఆ సావట్లోనే నడుములు వాల్చి నిద్రపోయారు.

చీకటి పడే వేళకు ఉరుము లాంటి ధ్వని వినిపించేసరికి అందరూ తుళ్ళిపడి మేలుకున్నారు. వారు చూస్తూండగానే పైకప్పు నుంచి ఒక భయంకరాకారుడు లోపలికి దిగాడు. వాడు నల్లగానూ, తాడి ప్రమాణంలోనూ ఉన్నాడు. వాడి కళ్ళు పండునివ్వల్లాగా ఎర్రగా ఉన్నాయి. వాడి చెవులు భుజాల మీదికి వేళ్ళాడుతున్నాయి. వాడి చేతిగోళ్ళు పులిగోళ్ళలా ఉన్నాయి. వాణ్ణి చూసి అందరూ భయంతో కొయ్య బారిపోయారు.

ఆ రాక్షసుడు గోడవారనే ఉన్న బల్లమీద కూర్చుని మనుషులందరినీ కలయజూశాడు. తరవాత వాడు లేచివచ్చి సిండ్బాడ్ను మెడపట్టుకుని, పిల్లిని ఎత్తినట్టు ఎత్తి, అటూ ఇటూ తిప్పి చూశాడు. సిండ్బాడ్ వాడికి నచ్చినట్టు లేదు. అతను అసలే బక్కపలచనివాడు, ప్రయాణంలో మరింత చిక్కాడు. అందుచేత రాక్షసుడు అతన్ని కింద పారేసి, మిగినవాళ్ళను కూడా ఒక రొకర్నై పరీక్షించాడు.

చివరకు ఓడనరంగు వంతు వచ్చింది. అతను అజానుబాహువు, మంచి కండపుష్టి కలవాడూనూ. అందుచేత ఆ రాక్షసుడు

అతన్ని విరిచి చంపి, ఇనపకాడకు గుచ్చి, నిశ్చింతగా కాల్చుకు తినేసి, ఆ బల్లమీదే పడుకుని, గుర్రపెట్టి నిద్రపోయాడు.

ఇదంతా కళ్ళారా చూసిన మిగతా వాళ్ళకు పైప్రాణాలు పైనే ఎగిరిపోయినట్టు యింది. తెల్లవారి రాక్షసుడు బయటికి వెళ్ళి పోయిన దాకా వాళ్ళు కుక్కిన పేలలాగా ఉండిపోయి, ఆ తరవాత తమ దుస్థితి తలుచుకుని బావురుమని ఏడ్చారు.

వాళ్ళకు ఏం చెయ్యాలో తోచలేదు. అందరూ బయటికి వెళ్ళి, దాక్కునే చోటు కోసం దీవి అంతా గాలించారు. కాని అలాటి చోటేదీ లేదు. కొందరికి రాక్షసుడికి అహారం కావటం కన్న సముద్రంలో చావటం మేలని పించింది. కాని మరి కొందరు, "చావు ఎలాగూ తప్పేటట్టు లేదు గనక, రాక్షసుణ్ణి చంపటానికి ప్రయత్నిద్దాం," అన్నారు.

ఈ ఆలోచన అందరికీ నచ్చింది. రాక్షసుణ్ణి చంపాక ఆ దీవి నుంచి పారిపోవాలంటే సాధనం ఒకటి అవసరం. అందుచేత వారంతా సముద్రతీరాన కొయ్యలతో పెద్ద తెప్ప ఒకటి తయారు చేసి, చీకటి పడే వేళకు భవనానికి తిరిగి వచ్చారు.

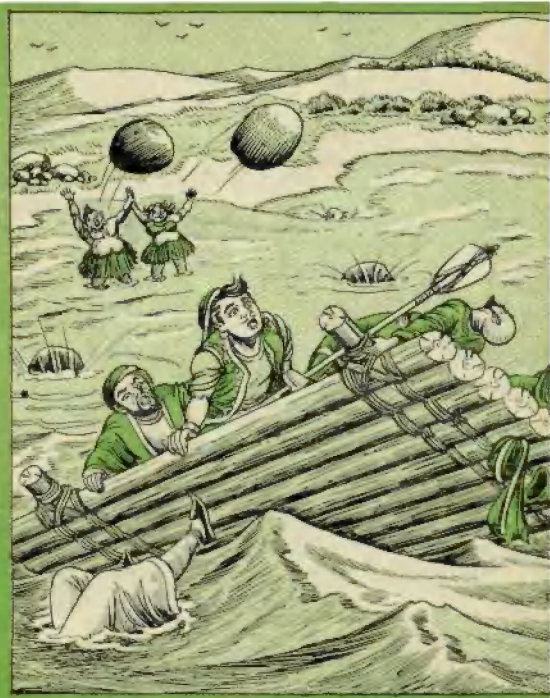
మామూలు వేళకు రాక్షసుడు ఇల్లు చేరుకున్నాడు. వాడు మరొక మనిషిని

చంపి, కాల్పుకుని తిని, బల్ల మీద పడుకుని సిగ్గుతగా నిద్రపోయాడు. ఆ సమయంలో చావగా మిగిలినవాళ్ళు రెండు ఇనపకాడల చివరలను నిప్పులో ఎర్రగా కాల్చి, ఒక్కొక్క కాడనూ ముగ్గురు, నలుగురు చొప్పున పట్టుకుని తీసుకుపోయి రాక్షసుడి రెండు కళ్ళలోనూ గుచ్చారు. ఆ బాధకు రాక్షసుడు భవనం కూలిపోయేటంతగా అరిచాడు.

కళ్ళు పోయాయేగాని రాక్షసుడు చావలేదు. మనుషుల కోసం వాడు అంతటా తడివాడు గాని, ప్రయాణీకులు వాడికి అందకుండా తప్పించుకున్నారు. చివరకు వాడు తడువుకుంటూనే బయటికి వెళ్ళి పోయాడు.

వెంటనే మిగిలిన వాళ్ళంతా సముద్ర తీరానికి పరిగెత్తిపోయి, కిందటి రోజు తయారు చేసిన తెప్ప మీద ఎక్కి, దాన్ని సముద్రం మీదికి తోసుకుపోయారు.

కొద్ది సేపటికల్లా వారికి పెద్ద పెడబొబ్బ విసిపించింది. కళ్ళులేని రాక్షసుణ్ణి ఒక ఆడరాక్షసి నడిపించుకుంటూ రావటం వారికి కనిపించింది. ఇద్దరూ కలిసి సముద్రం ఒడ్డుకు వచ్చి తెప్ప మీదికి పెద్ద పెద్ద కొండ రాళ్ళు విసిరారు. వాటిలో కొన్ని గురిగా

తగిలాయి. సిండ్ బాదూ, మరి ఇద్దరూ తప్ప మిగిలిన వారందరూ సముద్రంలో పడిపోయారు. చావగా బతికిన ముగ్గురూ తెప్పను రాళ్ళకు అందకుండా సముద్రం మీదికి తీసుకు పోగలిగారు.

వారా తెప్ప మీద రెండు పగళ్ళూ, రెండు రాత్రులూ గాలికి కొట్టుకుపోయి మరొక దీవి చేరుకున్నారు. అప్పటికి వారు చాలా శోషిల్లి ఉన్నారు. వాళ్ళు ఆ దీవిలో సంచరించి, చెట్లపళ్ళు కోసుకు తిని, మంచినీరు తాగే సరికి సూర్యాస్తమయమయింది. ముగ్గురూ ఒక ఎత్తయిన చెట్టు ఎక్కి, ఆ రాత్రి దాని మీదనే నిద్రపోయారు.

వాళ్ళు తెల్లవారి నిద్రలేచి చూచేసరికి ఒక మహాసర్పం వాళ్ళున్న చెట్టు కేసి వస్తూ కనిపించింది. దాన్ని చూస్తూనే వాళ్ళకు దడపుట్టింది. అది కూడా వారిని చూడగానే, వారున్న ఎత్తుకు తలను లేపి, సిండ్బాద్ వెంట ఉండిన ఇద్దరిలో ఒకణ్ణి పట్టి మింగేసి తన దారిని తాను వెళ్ళి పోయింది.

తరువాత సిండ్బాదూ, అతని అనుచరుడూ చెట్టు దిగి, వాళ్ళు కోసుకు తిని, నీరుతాగి, రాత్రి గడవటానికి ఇంకా ఎత్తయిన చెట్టు కోసం దీప్వమంతా వెతికి, దాని మీద ఎక్కి నిద్రపోయారు. కాని మళ్ళీ

తెల్లవారే సరికి సర్పం వచ్చి, చెట్టు బోదెకు శరీరం చుట్టి వేస్తూ పైకి ఎక్కి, సిండ్బాద్ వెంట ఉన్న ఒక్కణ్ణి కూడా కబళించి వెళ్ళిపోయింది.

సిండ్బాద్కు పుట్టిన దడ ఇంతా అంతా కాదు. అతను ఒంటరిగా మిగిలిపోయాడు. ఎంతో శ్రమపడి రాక్షసుడి బారి నుంచి తప్పించుకుంటే, మృత్యువు ఈ పాము రూపంలో మళ్ళీ ప్రత్యక్షమయింది. సర్పానికి అహరం అయేకన్న సముద్రంలో పడి అత్యుపాత్య చేసుకోవటం మేలనుకుని అతను దీనికి అడ్డంపడి సముద్ర తీరానికి పరిగెత్తాడు.

కాని తీరా అక్కడికి వెళ్ళేసరికి అతనికి చావు తప్పించుకునే ఉపాయం తోచింది. సముద్రం ఒడ్డున అనేక చెక్కలు పడి ఉన్నాయి. అతను ఆ కలప సంతా ఏరి తెచ్చి, నాలుగు పెద్ద చెక్కలు తనకు నాలుగు వైపులా పాతి, వాటి మధ్యన ఆ రాత్రి పడుకుని, తన పైన మరికొన్ని చెక్కలు పేర్చుకున్నాడు. ఈ ఎత్తు పొరింది. మామూలువేళకు పాము వచ్చింది; అతన్ని చెక్కల సందు నుంచి బయటికి లాగాలని ఎన్నో విధాల ప్రయత్నించింది, సాధ్యంకాక వెళ్ళిపోయింది.

సర్పం వెళ్లిపోయినట్టు రూఢి అయినాక
సిండ్ బాద్ చెక్కలను తోసేసి బయటికి
వచ్చి, సముద్రతీరాన నిలబడి చూశాడు.
దూరంగా ప్రయాణం చేస్తూ ఒక ఓడ కని
పించింది. అతను వెరిగా కేకలు పెట్టాడు;
చేతులాడించాడు; ఒక చెట్టు కొమ్మకు తన
తలపాగా కట్టి, గాలిలో ఆడించాడు. ఎలా
గయితేనేం ఓడలో వాళ్ల దృష్టిని అతను
ఆకర్షించగలిగాడు. ఓడవాళ్ళు మార్గం
తప్పించి, ఓడను రేవుకు తెచ్చి, లంగరు
దించి, సిండ్ బాద్ ను ఎక్కించుకున్నారు.

అతను ఓడవాళ్ళిచ్చిన మంచి దుస్తులు
ధరించి, వాళ్ళు పెట్టిన భోజనం కడుపు
నిండా తిని, బడలిక తీరేటట్టు సుఖంగా
నిద్రపోయాడు. మృత్యుదేవత కళ్ళలోకి
చూసిన కారణంగా అంతరించి పోయిన
జీవచైతన్యం క్రమంగా తిరిగి కోలుకో
సాగింది. గడిచిపోయిన కష్టాలు వీడకల
లాగా తోచసాగాయి.

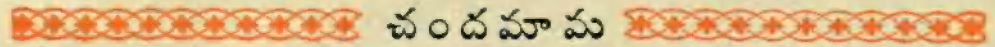
ప్రయాణం సుఖంగానే సాగింది. ఓడ
సలాహితా అనే ద్వీపం చేరింది. ఓడలోని
వర్తకులు క్రయవిక్రయాలు చెయ్యటానికి
ద్వీపం మీడికి వెళ్ళారు. నిర్భాగ్యుడుగా
ఓడ మీద నిలిచిపోయిన సిండ్ బాద్ దగ్గరికి
సరంగు వచ్చి, "చూడు, నాయనా! నువ్వు

నిర్లస్థుడివి, దిక్కులేని వాడివి. చాలా
కష్టాలు పడి ఉన్నట్టు చెప్పావు. నా దగ్గిర
కొంత సరుకు అనామతుగా ఉన్నది. అవి
మా ప్రయాణాలలో ఒక దీవి మీద దిగబడి
పోయిన వర్తకుడిది. ఆ సరుకును తీసుకు
పోయి అమ్మి డబ్బు తీసుకురా. ఆ డబ్బులో
లాభం వంతు నువ్వు ఉంచుకుని, మిగతాది
నా కిచ్చెయ్యి. నేను దాన్ని ఆ వర్తకుడి
బంధువులకు చేర్చుతాను," అన్నాడు.

సిండ్ బాద్ ఇందుకు సంతోషంగా ఒప్పు
కున్నాడు.

సరంగు ఒక గుమాస్తాను పిలిచి, "నావి
కుడు సిండ్ బాద్ బేళ్ళన్నీ చిట్టాలో రాసి

ఈ మనిషి పరం చెయ్యి. ఇతని పేరేమిటో అడిగి రాసుకో," అన్నాడు.

సిండ్ బాద్ ఉద్రేకంతో, "నేనే నావికుడు సిండ్ బాద్ ను!" అని గట్టిగా అరిచాడు.

అతను ఈసారి సరంగు కేసి పరీక్షగా చూసి, తన రెండవ యాత్రలో ఎక్కిన ఓడ సరంగు ఈ మనిషినని గుర్తించాడు. ఇతనే తనని ఒక దీవిలో వదిలేసి ఓడను నడుపుకు వెళ్ళిపోయాడు.

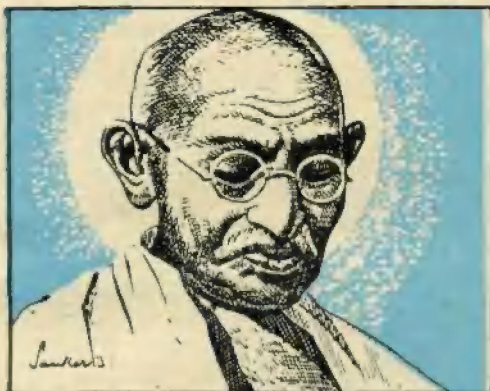
సిండ్ బాద్ సరంగుతో తన రెండవ యాత్రలో గండభేరుండపక్షి సహాయంతో రత్నాల లోయలోకి వెళ్ళి, తిరిగి ప్రాణాలతో బయటపడిన అద్భుత సంఘటనలు చెబుతుండగా, సరుకు అమ్మి ఓడకు తిరిగి వచ్చిన ఒక వర్తకుడు సిండ్ బాద్ కేసి పరీక్షగా చూసి, "అరే, అల్లా! నా మాట ఎవరూ నమ్మలేదు. గండభేరుండపక్షి రత్నాల లోయలో నుంచి మనిషిని పైకి తీసుకు రావటం కళ్ళారా చూశానంటే, అన్నీ

అబద్ధం లన్నారు. ఇడుగో ఆ మనిషి— నాకు వెలలేని రత్నా లిచ్చిన పుణ్యా త్ముడు!" అంటూ సిండ్ బాద్ ను అలింగనం చేసుకున్నాడు.

సరంగు అనుమానాలన్నీ తీరిపోయాయి. అతను సిండ్ బాద్ చేతులు రెండూ పట్టుకుని, ప్రాణాలతో బయట పడినందుకు అతన్ని ఎంతగానో అభినందించాడు. తరవాత సిండ్ బాద్ తన సరుకులను విక్రయించి చాలా లాభం చేసుకున్నాడు.

ఓడ సలాహితా నుంచి సింధుదేశం వెళ్ళింది. అక్కడి సముద్రంలో ఆపుముట్టే, గాడిదముట్టే గల చేపలూ, ఎగిరే చేపలూ సిండ్ బాద్ చూశాడు. ప్రయాణం చాలా కాలం సాగినాక ఓడ బస్రా చేరింది. సిండ్ బాద్ బస్రా నుంచి బాగ్దాద్ చేరుకుని, తన వారినందరినీ కలుసుకుని, పేదసాదలకు దానధర్మాలు చేసి, తిరిగి సుఖజీవనం గడపసాగాడు.

గాంధీ కథ

11

1913 సెప్టెంబరులో దక్షిణాఫ్రికాలో గాంధీ సాగించిన సత్యాగ్రహోద్యమం అరితేరిన రాజకీయవాదులకు హాస్యాస్పదంగా ఉంటుంది. సత్యాగ్రహుల సంఖ్య 16 కు తక్కువా 66 కు ఎక్కువా కాకుండా ఉన్నది. ఆయన మొట్ట మొదటగా సత్యాగ్రహులను నేటాలు నుంచి పర్మిట్లు లేకుండా ట్రాన్స్ వాల్ లోకి పంపాడు. వారిని అధికారులు అరెస్టు చేసి ఖైదులో ఉంచారు. తరవాత 11 మంది స్త్రీలు ట్రాన్స్ వాల్ సరిహద్దు దాటి నేటాలు రాష్ట్రం ప్రవేశించి, బొగ్గుగనులకు ప్రసిద్ధి చెందిన న్యూకేసిల్ కు బయలుదేరారు. వారు గనులలో పనులు చేసే భారతీయుల చేత సమ్మె కూడా చేయించారు. సమ్మెదార్లు అఘాయిత్యాలు చేస్తారేమోనని గాంధీ న్యూకేసిల్ కు వెళ్ళాడు. గనియజమానులు

తీవ్రచర్యలు తీసుకుంటారని పనివాళ్ళు చెదరలేదు. తమకు "గాంధీభాయి"లో పూర్తి విశ్వాసం ఉండన్నారు.

అయితే గనియజమానులు పనివారి ఇళ్ళకు నీరూ, కరెంటూ రాకుండా బిగించటంతో గాంధీ వారందరినీ ట్రాన్స్ వాల్ కు బయలుదేరదీశాడు. "యాత్రికులు" 2,037 మగవాళ్ళూ, 127 స్త్రీలూ, 57 పిల్లలూనూ. వారందరూ జోహాన్స్ బర్గ్ చేరే లోపల గాంధీని మూడుసార్లు అరెస్టు చేసి, చివరసారి ఖైదు చేశారు. తరవాత సమ్మె దార్లను కూడా అరెస్టు చేసి, నేటాల్ కు రైలులో తీసుకుపోయి, అక్కడ అందరినీ ఖైదు చేశారు.

దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వం అతి క్రూరమైన చర్యలతో భారతీయులను అణగదొక్కాలని చూసింది. భారతదేశంలో సంపదలనం

1915 జనవరి 9 న గాంధీ బొంబాయి రేవులో ఓడ దిగినప్పు డాయనకు మహా వీరుడికి లాగా స్వాగతం లభించింది. మూడు రోజుల అనంతరం బ్రహ్మాండమైన సన్మాన సభ కూడా జరిగింది. ప్రభుత్వం ఆయనకు కేసరీహింద్ పతకాన్ని బహూకరించి గౌరవించింది.

భారతదేశానికి వస్తూనే గాంధీ రాజకీయ రంగంలోకి దిగలేదు. ఆయన పోర్బందర్, రాజకోటలకు వెళ్ళి తరవాత రవీంద్రనాథ టాగూరుగారి శాంతినికేతనానికి వెళ్ళాడు. ఆయన అక్కడ ఒకవారం ఉన్నాడు. అంతలోనే గోఖలే మరణించినట్టు తంతి వచ్చింది. గోఖలే గాంధీని ఒక సంవత్సరం పాటు రాజకీయ రంగానికి దూరంగా ఉండమని కోరి ఉన్నాడు.

గాంధీ తన వెంట దక్షిణాఫ్రికా నుంచి వచ్చేసిన బంధుమిత్రుల కోసం సబర్బరీ ఆశ్రమాన్ని ఏర్పాటు చేశాడు. ఇది అహమ్మదాబాదుకు సమీపంలో ఉన్న 150 ఎకరాల ప్రదేశం. ఈ ఆశ్రమంలో ఆదిలోనే సంఘర్షణ బయలుదేరింది. ఆశ్రమంలో ఆస్పృశ్యులను గాంధీ ఉండనిచ్చాడు. ఇది తీవ్రమైన అక్షేపణలకు కారణమయింది. ఈ ఆశ్రమం గాంధీజీ సిద్ధాంతాలకు ప్రయోగ

బయలుదేరింది. ఇండియాలోని బ్రిటిషు వైస్రాయి కూడా అక్షేపణ తెలిపాడు. చివరకు దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వం తన భారతీయ వ్యతిరేక విధానాన్ని కొంత సడలించక తప్పలేదు. 3 పానుల పన్ను పోయింది. భారతీయుల వివాహాలు గుర్తించబడ్డాయి. సత్్యాగ్రహోద్యమం నిలిచిపోయింది. జైలులో ఉండగా తాను తయారు చేసిన చెప్పల జతను గాంధీ జనరల్ స్టేట్స్ కు బహూకరించాడు! 1914 లో గాంధీ దక్షిణాఫ్రికా నుంచి వచ్చేసినాక అక్కడి భారతీయులకు నాయకత్వం వహించే నాడుడు లేకపోయాడు.

శాలగానూ, సత్యాగ్రహులకు శిక్షణా శిబిరం గానూ పని చేసింది.

1919 లో రౌలట్ చట్టం అమలులోకి వచ్చేదాకా గాంధీ జాతీయ రాజకీయ రంగంలో ప్రముఖపాత్ర వహించలేదు. అంతదాకా ఆయన చంపారన్ లోనూ, గుజరాతులోనూ వ్యవసాయ కార్మికుల పోరాటాలలోనూ, అహమ్మదాబాదులో పారిశ్రామిక కార్మికుల పోరాటాలలోనూ మాత్రమే జోక్యం కలిగించుకున్నాడు. కాంగ్రెసు జాతీయోద్యమం అప్పటికే చాలాకాలంగా ఉన్నది గాని దానికి నాయకులు తిలక్, గోఖలే, లక్ష్మణరాయ్ మొదలైనవారు. రౌలట్ చట్టం ప్రజా వ్యతిరేకమైనది. చేయని నేరాలకు, చేస్తారనే అనుమానం మీద ప్రభుత్వం ఎవరినైనా ఖైదు చేయవచ్చును. ఈ చట్టాన్ని చిన్న పెద్ద నాయకులందరూ వ్యతిరేకించినా ప్రభుత్వం వినిపించుకోలేదు. గాంధీ సత్యాగ్రహోద్యమం నడపటానికి మంచి అవకాశం కనిపించింది.

వెంటనే గాంధీ సత్యాగ్రహ సభ అనేది ఒకటి వ్యవస్థాపించి, దేశపర్యటన చేస్తూ ఉపన్యాసాలిచ్చాడు. ఏప్రిల్ 6 న హర్రాల్ జరగాలని నిర్ణయించాడు. అయితే బొంబాయి, అహమ్మదాబాదు లాటి కొన్ని

చోట్ల ప్రజలు హింసాచర్యలు చెయ్యటం వల్ల ఆయన సత్యాగ్రహం రద్దు చేసి, మూడు రోజుల ఉపవాసంతో తనను తాను జైశనం చేసుకున్నాడు. జైశనం దేనికంటే ప్రజలలో ఇంకా హింసాతత్వం ఉన్నదని తాను గుర్తించనందుకు!

పంజాబులోని అమృతసరంలో ఏప్రిల్ 10 న ప్రజలు పేట్రేగిపోయి తెల్లవాళ్ళపైన చెయ్యి చేసుకున్నారు, భవనాలు తగలబెట్టారు, టెలిగ్రాఫ్ తీగలు తెంపారు. బ్రిగేడియర్ డయ్యర్ అనేవాడు సేనను నగరంలోకి తెచ్చాకనే శాంతి నెలకొన్నది. ఈ డయ్యర్ మరి రెండు రోజుల అనంతరం

వైశాఖ పూర్ణిమనాడు జలియన్ వాలాబాగ్ లో చేరిన జనం మీద కాల్పులు జరిపి భీభత్స హింసాకాండ కొనసాగించాడు. 400 మంది నిరాయుధులు చచ్చారు, 1200 మంది గాయపడ్డారు.

అటు తరవాత భారతీయులకూ, బ్రిటిషు వారికీ ఏర్పడిన రాజకీయ వైరం తిన్నగా స్వాతంత్ర్యానికి దారి తీసింది. అంతదాకా బ్రిటిషువారిలో విశ్వాసం ఉంచిన గాంధీకి కూడా వారి "సంస్కారం" లో విశ్వాసం పోయింది.

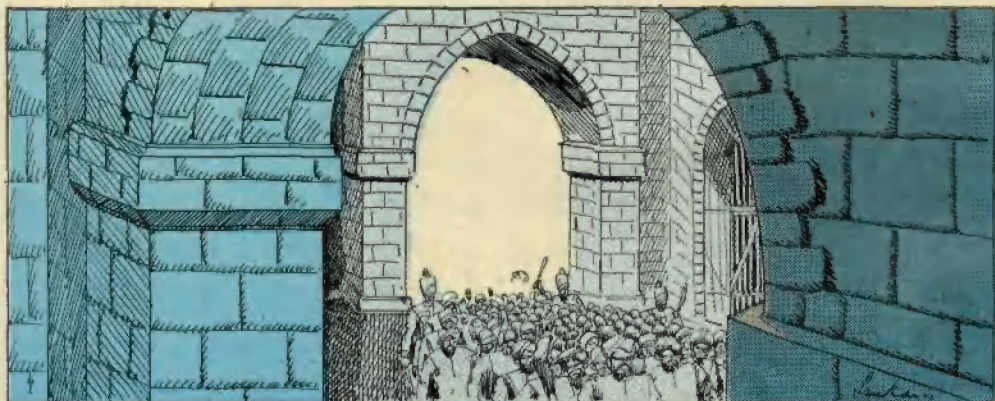
గాంధీ ప్రారంభించ దలచిన సత్యాగ్రహంలో ముఖ్యాంశం విదేశీ కొద్దులనూ, స్కూళ్ళనూ, శాసనసభలనూ, వస్త్రాలనూ బహిష్కరించటం. ఇదే బ్రిటిషు వారికి సహాయ నిరాకరణం. ఈ సహాయ నిరాకరణాన్ని తగినట్టుగా ప్రజలు అమలు జరిపితే ఒక్క ఏడాదిలో స్వరాజ్యం వస్తుందని గాంధీ, 1920 లో జరిగిన కలకత్తా

కాంగ్రెసు సమావేశంలో అన్నాడు. కాంగ్రెసులో అధిక సంఖ్యాకులు గాంధీ ఉద్యమాన్ని ఆమోదించారు.

దేశ ప్రజలు గాంధీ చేసిన ప్రచారంతోనూ ఆయన ఆదర్శాలతోనూ తృప్తి పడ్డారు. గాంధీ మహాత్ముడన్న బిరుదు సంపాదించటానికి అదే మొదలు. అటు తరవాత ఈ దేశంలోనూ, ప్రపంచమంతటా కూడా "మహాత్మా" అంటే గాంధీయే.

1921 లో భారతదేశం మేలుకున్నదని చెప్పాలి. గాంధీ ఉద్యమం వెనక హిందువులైతేక ముస్లిములు కూడా ఉన్నారు. 1921 ఆఖరులోనూ, 1922 ఆరంభంలోనూ 30,000 మంది జైళ్ళకు వెళ్లారు; జైళ్ళకు శ్రీకృష్ణజన్మస్థానం అనే ముద్దుపేరు వచ్చింది.

సభలూ, ఊరేగింపులూ పూర్తిగా నిషేధించ బడ్డాయి. ఖిలాఫత్, కాంగ్రెసు కార్యాలయాల సోదా జరిగింది.

98. “వెయ్యిదీవులు”

అమెరికా కెనడాదేశాల సరిహద్దున గల అంటారియో నరస్సు నుంచి సెంట్ లారెన్స్ నది వెలువడే చోట అనేకమైన దీవులున్నాయి. చాలాకాలం క్రితం ఒక ఫ్రెంచి అన్వేషకుడు వీటిని చూసి, “వెయ్యి దీవులు!” అని ఆశ్చర్యపోయాడట. నిజానికి ఈ దీవుల సంఖ్య దాదాపు 1700 దాకా ఉన్నది.

ఇది ఒకప్పుడు ఎర్రఇండియనుల నివసించే భాగం. ఇక్కడ ఫ్రెంచివారూ, ఇంగ్లీషువారూ, ఇండియనులూ యుద్ధాలు జరుపుతూ “దాగుడుమూతలు” ఆడారు. ఇండియనులు ఈ ప్రదేశాన్ని “మనిటొన్నా” అనేవారు. “మహాశక్తి ఉద్ఘాటన” అని ఆ మాటకు అర్థం.

19 వ శతాబ్ది ముగియక పూర్వమే అమెరికనులు అనేక దీవులు కొనుక్కుని, వేనవి భవనాలు కట్టుకున్నారు. అందువల్ల దీనికి విశ్రాంతి కేంద్రంగా గొప్ప ఖ్యాతి వచ్చింది. ఇది చాలా అందమైన స్థలం కావటాన విలేజ్ దం కోసం అసంఖ్యాకంగా జనం వస్తారు; పడవపికార్లు చేస్తారు.

ఈ ద్వీప సముదాయం నిడివి 40 మైళ్ళు. 1938 లో వీటి మీదుగా పంతెన కట్టారు.

బహుమతి
పొందిన వ్యాఖ్య

కనిపెట్టటం నా వంతు

పంపినవారు:
వి, మీరాదేవి, విజయవాడ

బహుమతి
పొందిన వ్యాఖ్య

కట్టపెట్టటం నీ వంతు

పంపినవారు :
ఎ. మీరాదేవి, విజయవాడ

ఫోటో వ్యాఖ్యల పోటీ :: బహుమానం రు. 20 లు

ఈ ఫోటోల వ్యాఖ్యలు 1970 మార్చి నెల సంచికలో ప్రకటించబడును

- ★ పై ఫోటోలకు సరి ఐన వ్యాఖ్యలు ఒక్క మాటలోగాని, చిన్న వాక్యంలోగాని కావాలి. (రెండు వ్యాఖ్యలకూ సంబంధం వుండాలి.)
- ★ జనవరి నెల అఖరు తేదీలోగా వ్యాఖ్యలు మాకు చేరాలి. తరువాత చేరే వ్యాఖ్యలు ఎంత మాత్రమూ పరిశీలించబడవు.

- ★ మాకు చేరిన వ్యాఖ్యలలో అత్యుత్తమంగా వున్న సెట్టుకు (రెండు వ్యాఖ్యలకు కలిపి) రు. 20/లు బహుమానం.
- ★ వ్యాఖ్యలు రెండూ పోస్టుకార్డు పైన వ్రాసి, ఈ అడ్రసుకు పంపాలి:—చందమామ ఫోటో వ్యాఖ్యల పోటీ, మద్రాసు-26.

జ న వ రి నెల పోటీ ఫలితాలు

మొదటి ఫోటో: కనిపెట్టటం నా వంతు

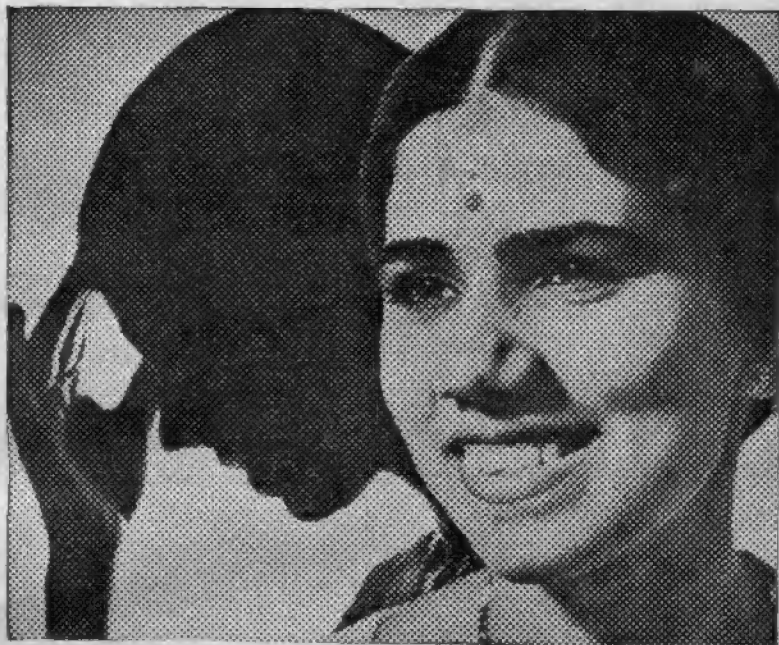
రెండవ ఫోటో: కట్టిపెట్టటం నీ వంతు

పంపినవారు: వి. మీరాదేవి,

దుర్గాపురం, విజయవాడ-3

బహుమతి మొత్తం రు. 20/- ఈ నెలాఖరులోగా పంపబడుతుంది.

భరింపరాని తలనొప్పి నిమిషాలలో పోయింది!

అమృతాంజనం

ప్రభావంపల్లస్!

తలనొప్పి, జలుబులు, వెంటులు కండరాలనొప్పి—
వీటిని చచ్చిన చల్లగా తగ్గింపుకోండి. బాదగా ఉన్న
చోటు మీద అమృతాంజనం రాయండి. వెంటనే
గుణం వస్తుంది. 75 సంవత్సరాలపైగా ఇంటింటి
వీడమై వెలుగుతోంది అమృతాంజనం! ఎప్పుడూ
ఒక పీసా దగ్గర ఉంచుకోండి. అమృతాంజనం
అదాచేసే పెద్ద సీసాలలోనూ, చిన్న
దబ్బాలలోనూ కూడా దొరుకుతోంది.

అమృతాంజనం 10 ఔషధాలు కలిపినది.

నొప్పులను, జలుబులను చచ్చన, చల్లగా తగ్గిస్తుంది.

అమృతాంజన్ రిమిడిట్:

మదరాసు - బొంబాయి - కలకత్తా - న్యూ ఢిల్లీ - హైదరాబాద్, బెంగళూరు.

AM-5339

శుభోదయమ్ముతో
విశిష్ట జీవితము
పనిపాటలతో అవశ్య భోగ్యము
రుచిసంపద అపూర్వమది
ఘృమఘృమల గుబాళింపు
A-1 డస్ట్ ను వాడండి
డబ్బులు ఆదా చేస్తుంది!

బ్రూక్ బాండ్ A-1 డస్ట్

వ్యక్తెట్టుకు హెచ్చు కప్పుల మంచి టీ

88 5379

మాధుర్య జీవితానికి క్యాడ్బరీస్!

Cadbury's

విశ్రాంతి పడకుండా ఉండండి...
ఇది అనంతమైన సుఖం. అది విశ్రాంతిని
కరుణతో పొందిన అనంతమైన మేరు
క్యాడ్బరీస్ పొందగలుగుతారు.

ప్రతి చాక్లెట్ పాలయొక్క

గుణములు గలిగినది!

LPE-AITARS-C2 76

చందమామ

ఇప్పుడు 6 భాషలలో ప్రతినెలా వెలువడుతున్నది.

తెలుగు - కన్నడము - తమిళము

హిందీ - మహారాష్ట్ర - గుజరాతి

★

చందమామ నెలనెలా 2,60,000 గృహాలను అలంకరిస్తుంది

★

మీ వ్యాపార సందేశాన్ని అందించటానికి

ఇది శక్తివంతమైన ప్రచారసాధనం

వివరములకు :

డా. జి. ఎన్. వి. జి. ఎస్. ఎస్.

'చందమామ బిల్డింగ్స్'

★

మదరాసు - 26

ఫోస్‌ఫోమిన్

శక్తిని వెంపొందించును.

ఆకలిని అధికము చేయును.

సహనశక్తిని పోషించును.

శరీరముయొక్క

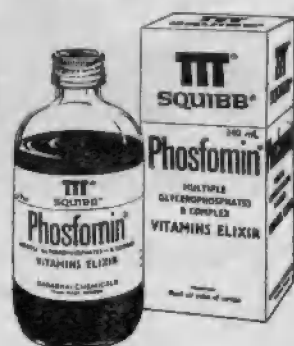

రోగనిరోధక శక్తిని ఎక్కువ చేయును.

అవును —

కుటుంబము అంతటికి ఫోస్‌ఫోమిన్
వల్ల ఆరోగ్యము కలుగును.

ఫోస్‌ఫోమిన్...ది కాంప్లెక్స్ విటమినులు మద్దిపర్
గ్లైసెరోఫోస్‌ఫేట్లుగల అకుపచ్చని పండ్ల రుచిగల టానిక్

SQUIBB **TM**

® ఐ. ఆర్. స్క్విబ్ & సన్స్ ఇన్‌కార్పొరేటెడ్ వారి
రిజిస్టర్డ్ ట్రేడ్ మార్కులు చిహ్నం: దీని కింద
ఉపయోగములు కరెండ్రండ్ ప్రెస్‌వండ్ ప్రయివేట్ లిమిటెడ్

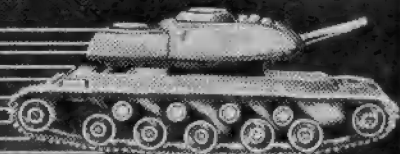
SARABHAI CHEMICALS

Shilpi SC 50 A /67 Tel

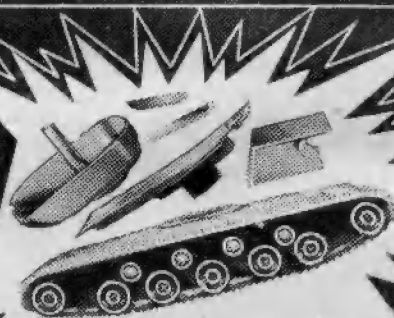
క్లిక్

విక్

జూమ్ జూమ్

క్రబ్

mcmy/hv/2 TL

భారతదేశపు మొట్టమొదటి రిమోట్-కంట్రోల్డ్ ఆట
బస్సు. 'షేలే ట్యాంకు'. అది ఎలా పనిచేస్తుందో చూడండి.
ఫైర్... మీరు ఒక మీటరు నొక్కండి.
ఫైర్... అది చక్కలు చేస్తుంది.
జూమ్... అది నైపుండో ఏదో ఒక నైపుక చేస్తుంది.
క్రబ్...!! అది ఒక మందు గుండు గిరిని ఢిక్కని
ముక్క-ముక్కలు పొడుచి! దానిని మీరు పది
సెకన్లలో మళ్ళీ మామూలుగా చేయగలరు. మళ్ళీ
నైపుతో అడుక్కోవచ్చు! 'షేలే ట్యాంకు'—ఇంకా పదిహేను
లేని క్రొత్త, సరదామైన ఆటబస్సు!
మైడి హోమ్ వారి ఒక తయారు

సంక.
స్కాల్ మీద సులభేన
మీద గల

అది ఇలా ఉంటుంది
మంచి, సేతుంది.
స్పెషల్ పొందుతున్నాయి
అమ్మాయిలకు సెల్ఫోన్.

మ్యూజిమల్ ప్రాస్టిక్స్
హిందూ స్టోర్, బ్రదర్స్ రోడ్, హిందూ-4.

అమెది ఎంతో చక్కటి ప్రాయం, ఏదో ఒక్కటి నేర్వగోరే ప్రాయం. ఫోర్ హాన్స్ తో సక్రమమైన దంత సంరక్షణ నేర్చుకునే ప్రాయం.

ఈ వయస్సులో, అమె, పూజాపాలంకో, ఉత్పాహంకో, చెరవ్యంకో, ఉజ్వలమేనూ ఉంటుంది. ఈ సమయంలో, మీరు నేర్పినది యేదీ, ఏనాటికీ, అమె మరచిపోదు. కాబట్టి, ఉపయోగకరమైన విషయాలన్నీ అమెకు ఇవ్వడే నేర్పండి—ఫోర్ హాన్స్ తో సక్రమమైన దంత సంరక్షణ నేర్చుకొనుట వంటివి.

ఫోర్ హాన్స్ దంత వైద్యునినే సృష్టించింది. దీనితోపనుచిగుల రక్షణకై ప్రత్యేకమైన యాన్టింజెంట్స్ ఉన్నాయి. అందుచే, పనుచిగుల బారలను, దంతక్షయాలన్నీ, అది దూరం చేస్తుంది. అది మీకెంత అనునైనదో, మీ విభిన్నమైన అంతే అనునైనది. ప్రాచుర్య చూపి, రాత్రి పూట, నియమానుసారం, ఫోర్ హాన్స్ తో వల్ల తాముకొనుట మీ విద్యకు నేర్పండి.

ఫోర్ హాన్స్ దంత సంరక్షణ ఎంత లేత ప్రాయములో నేర్పితే అంత ఉత్తము.

ఉచితం! "దంతములు, యిగుళ్లను గురించి తీసుకోవలసిన క్రద్" అనే వివరణాత్మకమైన దివ్య కంగుల పుస్తకం.
దంతములు, యిగుళ్లను గురించి తీసుకోవలసిన క్రద్:
+ దంత దానెలలో లిపించే ఈ దివ్య పుస్తకం కావాలంటే, తపాలా బిళ్లకు నిమిశం, 15 పైసల తపాలా బిళ్లను, ఈ బావపురో పాటు, పూజ్ పై వెంటరి అన్వేషణ బ్యూరో, పోస్ట్ బాగ్ నెం. 10051, బొంబాయి-13 పంపండి.

నా పేరు _____ వయస్సు _____
నివాసము _____

+ మీకు ఏ రిజల్ట్ లో పుస్తకంకావాలో దాని క్రింద సీల్ గీయండి: ఇంగ్లీషు, హిందీ, మరాఠీ, గుజరాతీ, ఉర్దూ, సింధి, తమిళం, తెలుగు, మలయాళం, కన్నడం.

• మీ విద్యకు ఉపయోగపడే పుస్తకంలో ఇది కూడా ఒకటి కావచ్చు

ఫోర్ హాన్స్

టూత్ పేస్టు—

ఒక దంత వైద్యుడు

నిర్మించినది

'C. 1'

68 F-182 TL

చరిత్ర సమర్పించు శ్రీరమణచిత్రాల
సంబరాలరాంబాబు

వ్యక్తులు: జి.వి.ఆర్. కేశవరవు సైబరాబి.మోహనరావు
 శ్రీ ఫిలిమ్స్

శ్రీ ఫిలిమ్స్

AWARDS!

WON PLENTY

YET WE DON'T SAY
WE ARE THE BEST

ONLY
WE DO OUR BEST

भारत सरकार
सूचना और प्रसारण मंत्रालय
खण्डाई और सजावट पर राजपुर

सूचना प्रमाणपत्र

1988

PRASAD PROCESS PRIVATE LTD

CHANDAN KULDEBINGS MADRAS 28

